
**ACTIAM Responsible Index
Fund Equity Emerging Markets
Jaarverslag 2018**

ACTIAM RESPONSIBLE INDEX FUND EQUITY EMERGING MARKETS

(Fonds voor gemene rekening)

BEHEERDER

ACTIAM N.V.
Graadt van Roggenweg 250
3531 AH Utrecht
Website www.actiam.com

DIRECTIE ACTIAM N.V.

H. van Houwelingen
D.G. Keiller
W.M. Schouten (vanaf 16 oktober 2018)
A.A. Gast (tot 5 juli 2018)

JURIDISCH EIGENAAR

Stichting Juridisch Eigenaar ACTIAM Beleggingsfondsen
Graadt van Roggenweg 250
3531 AH Utrecht

BEWAARDER EN CUSTODIAN

KAS Trust & Depositary Services B.V. (tot 28 november 2018)
De Entree 500
1101 EE Amsterdam-Zuidoost

KAS BANK N.V. (tot 28 november 2018)
De Entree 500
1101 EE Amsterdam-Zuidoost

BNP Paribas Securities Services, Amsterdam branch (vanaf 28 november 2018)
Postbus 10042
1001 EA Amsterdam

ACCOUNTANT

Ernst & Young Accountants LLP
Wassenaarseweg 80
2596 CZ Den Haag

ADMINISTRATEUR

BNP Paribas Securities Services
Graadt van Roggenweg 250
3531 AH Utrecht

DATUM VAN OPRICHTING

14 oktober 2016

De algemene informatie heeft betrekking op de situatie per datum van publicatie, 6 maart 2019.

Inhoudsopgave

Definities	4
1 Verslag van de Beheerder	5
1.1 Fondsprofiel en beleggingsfilosofie	6
1.2 Profiel ACTIAM	6
1.3 Juridische en fiscale aspecten	6
1.4 DUFAS Code Vermogensbeheerders	7
1.5 Verslaglegging en overige informatie	7
1.6 Kerncijfers	7
1.7 Beheerontwikkelingen in de verslagperiode	7
1.8 Marktontwikkelingen en vooruitzichten	8
1.9 Verantwoord vermogensbeheer	10
1.10 Risicobeheer	18
1.11 Risico's in de verslagperiode	24
1.12 Verklaring omtrent de bedrijfsvoering	24
1.13 Portefeuillebeleid en rendement	25
1.14 Beloningsbeleid	26
Bijlage: Lijst van uitgesloten bedrijven per 31 december 2018	31
2 Jaarrekening 2018	35
2.1 Balans	36
2.2 Winst-en-verliesrekening	36
2.3 Kasstroomoverzicht	37
2.4 Toelichting	38
2.5 Toelichting op de balans	46
2.6 Toelichting op de winst-en-verliesrekening	52
2.7 Overige toelichtingen	54
3 Overige gegevens	56
3.1 Belangen directie	57
3.2 Winstbestemmingsregeling	57
3.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	58

Definities

In dit document heeft het volgende woord de daarbij genoemde betekenis.

Beheerder	De beheerder is ACTIAM N.V. (ACTIAM), statutair gevestigd te Utrecht.
Fonds	ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets (ARIFE EM)

Tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven, heeft een begrip dat hiervoor is omschreven in het enkelvoud, met dienovereenkomstige aanpassing van de vermelde omschrijving, in het meervoud dezelfde betekenis en vice versa.

---

1 Verslag van de Beheerder

1.1 **FONDSPROFIEL EN BELEGGINGSFILOSOFIE**

ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets (FGR) (het Fonds) belegt op een passieve wijze in aandelen van beursgenoteerde ondernemingen uit emerging markets (opkomende landen) door de index zo ver als mogelijk te repliceren. Het doel is om het rendement van de benchmark, de MSCI Emerging Markets Standard Net Total Return Index te evenaren.

Er wordt uitsluitend belegd in aandelen die voldoen aan ESG-criteria zoals die door ACTIAM zijn geformuleerd. Dit geeft een afwijking (tracking error) ten opzichte van de benchmark. De vrijkomende middelen vanuit de uitgesloten ondernemingen worden op een zodanige wijze belegd dat de tracking error geminimaliseerd wordt. Securities lending is niet toegestaan en het valutarisico wordt niet afgedekt.

1.2 **PROFIEL ACTIAM**

ACTIAM N.V. (ACTIAM) is statutair gevestigd en houdt kantoor in Utrecht. ACTIAM is een 100% deelneming van VIVAT N.V. (VIVAT). Voor de volgende beleggingsinstellingen is ACTIAM 'beheerder van een beleggingsinstelling' (Beheerder), ook wel Alternative Investment Fund Manager genoemd (AIFM):

- ACTIAM Beleggingsfondsen N.V.;
- ACTIAM Responsible Index Fund Equity Europe (ARIFE EU);
- ACTIAM Responsible Index Fund Equity Europe-A (ARIFE EU-A);
- ACTIAM Responsible Index Fund Equity North America (ARIFE NA);
- ACTIAM Responsible Index Fund Equity North America-A (ARIFE NA-A);
- ACTIAM Responsible Index Fund Equity North America-B (ARIFE NA-B);
- ACTIAM Responsible Index Fund Equity Pacific (ARIFE Pacific);
- ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets (ARIFE EM);
- ACTIAM Institutional Microfinance Fund III;
- ACTIAM-FMO SME Finance Fund I;
- RZL Beleggingsfondsen N.V.;
- Zwitserleven Beleggingsfondsen;
- Zwitserleven Mix Beleggingsfondsen;
- Zwitserleven Institutionele Beleggingsfondsen;
- Euro Short Duration Pool (voorheen: Euro Liquiditeitenpool);
- Euro Obligatiepool;
- Euro Aandelenpool;
- Global Equity Mixpool;
- Amerika Aandelenpool;
- Azië Aandelenpool;
- Euro Vastgoedfondsenpool;
- Global Emerging Markets Equity Pool; en
- Global Equity Impact Pool.

1.3 **JURIDISCHE EN FISCALE ASPECTEN**

ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets (hierna 'het Fonds') is een open-end fonds voor gemene rekening naar Nederlands recht. Het Fonds wordt gevormd door een ter collectieve belegging bijeengebracht vermogen. Het Fonds heeft geen rechtspersoonlijkheid. Stichting Juridisch Eigenaar ACTIAM Beleggingsfondsen treedt op als de Juridisch eigenaar van de financiële instrumenten van het Fonds. Het Fonds is een beleggingsfonds als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht ('Wft').

De aan participanten aangeboden participaties hebben een nominale waarde van € 25 per participatie. Het Fonds kwalificeert voor de Nederlandse belastingwetgeving als fiscaal transparant en is derhalve niet belastingplichtig in de zin van de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Alle activa en passiva van het Fonds alsmede alle winsten en/of verliezen van het Fonds worden voor belastingdoeleinden direct aan de participanten toegerekend voor wat betreft hun pro rata participatie in het Fonds. Derhalve zijn alle relevante belastingen, indien van toepassing, voor rekening van de participanten in het Fonds. Participanten zijn verantwoordelijk voor hun eigen fiscale positie.

1.4 DUFAS CODE VERMOGENSBEHEERDERS

De Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS) is de branche-organisatie van de vermogensbeheersector die in Nederland actief is. DUFAS behartigt de gemeenschappelijke belangen van deze sector, zowel ten behoeve van ‘retail’ beleggers (consumenten) als van ‘institutionele’ beleggers (professionele beleggers). De Code Vermogensbeheerders (verder, ‘de Code’), zoals die door DUFAS is opgesteld, is per 1 oktober 2014 in werking getreden. De Code geeft antwoord op de vraag wat klanten van hun fonds- en vermogensbeheerder mogen verwachten. Als lid van DUFAS onderschrijft ACTIAM de Code. Jaarlijks zet ACTIAM in haar jaarverslag uiteen hoe de tien principes van de Code in het voorgaande jaar zijn toegepast volgens het ‘comply and explain principe’.

1.5 VERSLAGLEGGING EN OVERIGE INFORMATIE

JAARVERSLAG

Binnen zes maanden na afloop van elk boekjaar verschijnt het jaarverslag van het Fonds.

VERKRIJGBAARHEID VAN INFORMATIE

Exemplaren van het jaarverslag, het prospectus en de voorwaarden kunt u aanvragen op actiam.com.

JAARVERGADERING

Jaarlijks binnen zes maanden na het einde van het boekjaar roept de Beheerder de algemene vergadering bijeen. Daarin worden de resultaten van het Fonds over het voorafgaande boekjaar besproken.

1.6 KERNCIJFERS

De omvang van het Fonds is in de verslagperiode gestegen van € 278 miljoen eind 2017 naar € 356 miljoen eind 2018. Koersresultaat en dividendopbrengsten zorgden voor een afname van € 37 miljoen. Daarnaast was er een instroom van per saldo € 115 miljoen in het Fonds. Per saldo was de ontwikkeling van het Fonds in 2018 € 78 miljoen.

In miljoenen euro's	OMVANG BEGIN VERSLAGPERIODE	IN- EN UITSTROOM	UITGEKEERD DIVIDEND	KOERSRESULTAAT + DIVIDENDOPBRENGSTEN	OMVANG ULTIMO VERSLAGPERIODE
ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets	278	115	0	-37	356

1.7 BEHEERONTWIKKELINGEN IN DE VERSLAGPERIODE

Actualisatie prospectus

Op 9 november 2018 is het prospectus van het Fonds geactualiseerd.

Samenstelling van de directie

Op 31 december 2018 bestond de directie van ACTIAM uit drie personen: H. van Houwelingen (Chief Executive Officer, CEO), D.G. Keiller (Chief Transformation Officer, CTO) en W.M. Schouten (Chief Risk Officer, CRO). De directieleden beschikken over uitgebreide ervaring en expertise in de vermogens- en fondsbeheerindustrie op zowel uitvoerend als bestuurlijk niveau. De AFM heeft de directieleden en de samenstelling van de directie van ACTIAM goedgekeurd.

In de verslagperiode hebben wijzigingen plaatsgevonden in de directie van ACTIAM. Op 16 oktober 2018 is W.M. Schouten toetreden tot de directie in de functie van CRO. Op 5 juli 2018 is A.A. Gast teruggetreden als Chief Investment Officer (CIO).

Wijziging bewaarder en custodian

Per 9 november 2018 is BNP Paribas Securities Services SCA, Amsterdam branch aangesteld als bewaarder (depository) en custodian voor de AIF-fondsen onder beheer van ACTIAM. Op 28 november 2018 is BNP Paribas Securities Services SCA, Amsterdam branch aangesteld als bewaarder en custodian voor het Fonds. BNP Paribas

Securities Services SCA, Amsterdam branch neemt de werkzaamheden over van de voormalige custodian, KAS Bank N.V., en de voormalige bewaarder, KAS Trust & Depository Services B.V.

Op- en afslag

ACTIAM evalueert jaarlijks de hoogte van de op- en afslagen. Uit de verrichte evaluatie bleek dat de gemiddeld gemaakte transactiekosten voor verkoop van onderliggende beleggingen voor het Fonds afwijkt van de op dat moment geldende hoogte van de betreffende op- en afslag. Met ingang van 15 oktober 2018 zijn de percentages van de op- en afslag gewijzigd:

	OP- EN AFSLAG TOT 15 OKTOBER 2018	OP- EN AFSLAG VANAF 15 OKTOBER 2018
ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets	Opslag 0,22% Afslag 0,30%	Opslag 0,17% Afslag 0,25%

1.8 MARKTONTWIKKELINGEN EN VOORUITZICHTEN

ECONOMIE EN FINANCIËLE MARKTEN IN 2018

Economie

De Amerikaanse economie heeft in 2018 een hoge groei laten zien, onder andere gestimuleerd door lagere belastingen. Bedrijven betaalden minder winstbelasting, al heeft zich dat nog niet vertaald in hogere investeringen. De lagere inkomstenbelasting leidde wel tot hogere consumentenbestedingen. In Europa werden de economische vooruitzichten in de loop van het jaar minder positief. De onzekerheid bij Chinese consumenten zorgde voor een daling van de autoverkopen, waar vooral de Duitse industrie hinder van ondervond. Ook de onzekerheid omtrent brexit is een duidelijk negatieve factor. De diverse inkoopmanagersindices geven aan dat de Europese economie er een stuk minder rooskleurig voor staat dan aan het begin van 2018. In China werd in de eerste helft van het jaar het monetaire stimuleringsbeleid teruggedroefd om de overmatige schuldenpositie te verlichten. In de tweede helft van het jaar werd weer een stimulerend monetair beleid ingezet toen in de loop van het jaar duidelijk werd dat bedrijven en consumenten terughoudend werden vanwege de onzekere uitkomst van de handelsbesprekingen tussen de Verenigde Staten en China.

Vastrentende markten

De Duitse 10-jaarsrente heeft 2018 op het laagste punt van het jaar afgesloten. De rente op deze obligatie is van 0,4% naar 0,2% gedaald. De tegenvallende economische groei was de belangrijkste reden voor de daling van de kapitaalmarktrente in de eurozone, met uitzondering van Italië. De nieuwe populistische Italiaanse regering wakkerde de zorgen aan over de hoge staatsschuld. Het nakomen van de verkiezingsbeloftes van belastingkortingen, verlaging van de pensioenleeftijd en een invoering van een basisinkomen leidde tot een enorme stijging van de overheidsuitgaven. De risicopremie op Italiaanse obligaties versus Duitse obligatie steeg daardoor van 1,5% naar 3,3% gedurende 2018. Toen er uiteindelijk overeenstemming kwam met de EU daalde deze premie weer naar 2,5% op jaareinde 2018. In de Verenigde Staten is de rente van 2,4% naar 2,7% gestegen, met in de loop van het jaar een hoogtepunt van 3,2%. Deze rentestijging werd met name ook hier veroorzaakt door de angst van een oplopende staatsschuld. Door de lagere belastinginkomsten liep het Amerikaanse begrotingstekort snel op en daarmee ook de staatsschuld. Als gevolg van de scherpe daling van de aandelenkoersen in het laatste kwartaal van 2018 werden obligaties als vluchthaven opgezocht en daalde de rente weer.

Aandelenmarkten

De aandelenmarkten begonnen 2018 onstuimig met een flinke correctie eind januari. Het marktbeeld verslechterde in rap tempo als gevolg van vrees voor renteverhogingen in de Verenigde Staten. Ook het besluit van de Amerikaanse president om importtarieven op staal en aluminium in te voeren was een bron van onrust. Daarentegen was 2018 ook een jaar waarin de bedrijfswinsten sterk toenamen. Dit was voor Amerikaanse bedrijven voor het grootste gedeelte te danken aan de lagere belastingen, maar ook de hoge economische groei in de Verenigde Staten droeg hieraan bij. Hogere bedrijfswinsten zetten de aandelenmarkten tot ver in de zomer op recordniveaus. Echter daarna kreeg de onzekerheid onder beleggers de overhand en eindigden vrijwel alle aandelenindices op een verlies. Naast de zorgen over de handelsbesprekingen tussen de Verenigde Staten en China is vooral de neerwaartse bijstelling van de mondiale economische groei een belangrijke factor voor het negatieve sentiment. De MSCI Noord-Amerika benchmark daalde met 1%, en werd nog enigszins gesteund door een hogere dollar versus de euro. De MSCI benchmarks van de regio's Pacific (-8%), Emerging Markets (-10%) en Europa (-11%) bleven daarbij fors achter.

Valuta's

De euro won begin 2018 aan kracht ten opzichte van de Amerikaanse dollar. Dit kwam met name door de optimistische groeiverwachtingen voor de eurozone en de verwachte aanpassing van het monetaire beleid van de ECB. Daarna won de Amerikaanse munt fors terrein terug. Dit had te maken met de economische groeiversnelling in de Verenigde Staten ten opzichte van die in de eurozone. Daarnaast zette de Amerikaanse Centrale Bank haar beleid van een continue renteverhoging door. Per saldo zakte de euro met 5% naar US\$1,14. Over het Britse pond was veel te doen gegeven de brexit discussies. Het pond kon dan ook als goede graadmeter worden gezien waar de brexit discussies heen gingen. Als de kansen op een harde brexit toenamen daalde het pond en vice versa. Over het jaar heen daalde het pond per saldo slechts 1% versus de euro. De Japanse yen fluctueerde het hele jaar tussen de 106 en de 112 yen per dollar. Maar in de laatste twee weken vluchten beleggers massaal naar deze munt door de turbulentie in de financiële markten. Het jaar eindigde op 109 yen per dollar.

Valutaverloop ultimo 2017 tot en met ultimo 2018

Een stijgende lijn toont een daling van de waarde van de betreffende valuta ten opzichte van de waarde van de euro. Bijvoorbeeld, de waarde van de Britse pond daalde ten opzichte van de euro en de waarde van de Japanse yen steeg ten opzichte van de euro gedurende 2018.

Vooruitzichten

De economische vooruitzichten wereldwijd zijn in de laatste vier maanden van het jaar sterk verslechterd. Zelfs voor de Verenigde Staten zijn de groeiverwachtingen in snel tempo naar beneden bijgesteld. Door de sterke banengroei en de hogere lonen zullen de consumenten ook in 2019 een stabiele pijler onder de Amerikaanse economie zijn. De Amerikaanse consumenten zijn namelijk goed voor bijna 70% van de economie. Onze visie voor de Japanse economie is dat deze, na de haperingen van de afgelopen tijd, op het groeipad kan blijven. Door de sterke banengroei neemt het arbeidsinkomen versneld toe. De verwachting is dat een deel van het extra arbeidsinkomen weer door de Japanners wordt geconsumeerd. In China zal de geleidelijke groeivertraging van de economie aanhouden, mede onder invloed van een overgang naar een minder investeringsafhankelijke economie. Het handelconflict met de Verenigde Staten vormde een extra drukkende factor op de economische groei voor China. De groeiverwachting van de ECB voor de eurozone werd verlaagd van 1,8% naar 1,7% voor het jaar 2019. De consensus onder economen is 1,6%, en wij denken dat dat nog te optimistisch is. Veel Europese bedrijven zijn sterk afhankelijk van de export naar China en de Verenigde Staten en enige verzwakking in deze landen heeft meteen gevolgen voor de groei in de eurozone. Conclusie is dat veel zal afhangen van het verloop van de handelsbesprekingen en de uitkomst en de gevolgen van de stemming over de brexit in het Britse Lagerhuis.

1.9 VERANTWOORD VERMOGENSBEHEER

ACTIAM gelooft in beleggen op de lange termijn. Duurzaamheid staat daarin centraal. Vanuit deze overtuiging wil ACTIAM naast financieel rendement ook maatschappelijk rendement realiseren.

Om dit doel te bereiken, worden verschillende middelen ingezet. Bedrijven en landen worden volgens internationaal aanvaarde criteria en volgens de eigen 'Fundamentele Beleggingsbeginselen' beoordeeld op de mate van duurzaamheid. De Environmental, Social, Governance (ESG)-criteria voor maatschappelijk verantwoord beleggen zijn geïntegreerd in het beleggingsproces.

Het duurzame beleid is gericht op gedragsverandering. Wanneer er twijfel bestaat over de duurzaamheid van een onderneming of wanneer er verbetermogelijkheden zijn, wordt met het bedrijf een gesprek aangegaan. Wanneer de onderneming in positieve richting van koers verandert, blijft het behouden in het beleggingsuniversum. Bedrijven of landen die in strijd blijven handelen met de Fundamentele Beleggingsbeginselen kunnen uitgesloten worden van belegging. Door als aandeelhouder gebruik te maken van stemrecht, oefent ACTIAM ook invloed uit. Vaak worden door samenwerking met andere beleggers de krachten gebundeld om de impact te vergroten. Het stembeleid is vooral gericht op door aandeelhouders ingediende voorstellen. Deze agenda-items gaan - veel meer dan de ingediende voorstellen van het management - over impact of beleid gerelateerd aan milieu, mensenrechten of ethische principes. ACTIAM heeft speciaal voor deze voorstellen een beleid ontwikkeld dat gebaseerd is op haar Fundamentele Beleggingsbeginselen.

STEMBELEID OP AANDEELHOUDERSVERGADERINGEN

Met betrekking tot de beleggingen door het Fonds in aandelen kan een aandeelhouder op aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen stemmen op voorstellen van het bestuur. Voor het gebruikmaken van het stemrecht op bestuursvoorstellen heeft ACTIAM beleid ontwikkeld gebaseerd op de Fundamentele Beleggingsbeginselen.

In het algemeen wordt qua bestuursvoorstellen gestemd op:

- voorstellen aangaande de verslaglegging en winstbestemming;
- voorstellen aangaande de samenstelling van bestuurlijke organen;
- voorstellen aangaande het beloningsbeleid van bestuurlijke organen;
- accountantscontrole en daaraangerelateerde voorstellen;
- kapitaal gerelateerde voorstellen; en
- overige gewichtige voorstellen.

Naast bestuursvoorstellen worden in aandeelhoudersvergaderingen ook aandeelhoudersvoorstellen besproken. Aandeelhoudersvoorstellen gaan veel meer dan de ingediende voorstellen van het management over impact of beleid gerelateerd aan milieu, mensenrechten of ethische principes. Ook voor aandeelhoudersvoorstellen heeft ACTIAM beleid ontwikkeld gebaseerd op de Fundamentele Beleggingsbeginselen met speciale aandacht voor de thema's 'klimaat', 'water' en 'land', waarop ACTIAM zich in haar verantwoorde beleid meer specifiek richt. Ten behoeve van de uitvoering van het stembeleid maakt ACTIAM gebruik van de diensten van GES.

Een meer gedetailleerde stemverantwoording is opgenomen op actiam.com.

ONTWIKKELINGEN RONDOM HET ESG-BELEID

In lijn met de afgelopen jaren maakte ACTIAM ook in 2018 significante vorderingen op het gebied van verantwoord beleggen, waarbij ACTIAM actief participeert in de brede maatschappelijke ontwikkelingen daaromtrent. Zo werd in april 2018 bekend dat ACTIAM verkozen is tot lid van de Executive Committee van de Green Bonds Principles (GBP). De GBP zijn vrijwillige richtlijnen, die transparantie en verantwoording aanbevelen en zich ten doel stellen integriteit te bevorderen bij de verdere ontwikkeling van groene, sociale en duurzame obligatiemarkt. Deze benoeming bevestigt de voortrekkersrol die ACTIAM in de markt voor duurzaam beleggen heeft. Een andere indicatie van deze leidende positie zijn de hoge scores in het jaarlijkse onderzoek van de Principles for Responsible Investment (PRI) van de Verenigde Naties. ACTIAM ontving in de zomer scores die een nog verdere verbetering betekenden van de toch al goede eerdere resultaten. Op maar liefst 13 van de 14 onderdelen werd de hoogste score ('A+') behaald en op het resterend onderdeel werd een 'A' afgegeven.

In oktober van het jaar maakte ACTIAM bekend dat het als eerste vermogensbeheerder een beleggingsstrategie heeft ontwikkeld waarbij de Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties worden gekoppeld aan de planetaire grenzen. Hierdoor is het mogelijk om bedrijven te beoordelen op hun positieve bijdrage aan de

SDGs, binnen de beperkingen van onze planeet. Met de nieuwe strategie schept ACTIAM de voorwaarden voor een toekomstige norm in duurzaam beleggen.

In november 2018 bundelde ACTIAM met drie andere financiële instellingen haar krachten om een start te maken voor een gemeenschappelijke basis met betrekking tot biodiversiteit. De doelstelling is het meten van de biodiversiteit voetafdruk van leningen en beleggingen met het idee de risico's van biodiversiteitsverlies in kaart te brengen en aan te pakken. Op deze manier hopen de financiële instellingen een sleutelrol te kunnen spelen bij het voorkomen van verder biodiversiteitsverlies en het realiseren van toegevoegde waarde in termen van biodiversiteit.

Een belangrijk element vormt binnen de beleggingsindustrie in het algemeen en in verantwoord vermogensbeheer in het bijzonder is de toegang tot relevante, accurate en recente data.

In dat kader is het Sustainability & Strategy team, welke verantwoordelijk is voor het algemene ESG-beleid binnen ACTIAM, voortdurend op zoek naar nieuwe en betere bronnen teneinde de opgebouwde leidende rol in duurzaam beleggen te behouden en te verstevigen. Zo is ACTIAM bij het schrijven van dit jaarverslag in een afrondende fase van het aangaan van twee nieuwe partnerships met specialistische databronnen, te weten Carbon Delta en 427. De eerstgenoemde bron biedt een unieke Climate Value-as-Risk maatstaf aan die klimaat gerelateerde risico's alsmede kansen voor bedrijven in kaart brengt. 427 onderzoekt de economische risico's van klimaatverandering. Beide bronnen zullen ACTIAM in staat stellen scenario analyses te maken die onder andere zullen worden ingezet in de evaluatie van beleggingsbeslissingen. Tevens zullen specifieke data elementen worden toegevoegd in een intern te ontwikkelen ESG-Dashboard. Deze is door ACTIAM als een van de belangrijke speerpunten voor het Sustainability & Strategy team is bestempeld.

Tot slot werkte ACTIAM in 2018 aan de verduurzaming van de bestaande beleggingsstrategieën door onder meer een duurzame benchmark voor de vastgoedportefeuille te introduceren, een allocatiedoelstelling ten aanzien van green bonds in de obligatieportefeuilles op te nemen en de richtlijnen van het beleid van de index aandelenproposities aan te passen.

Ontwikkelingen beleggingsuniversum

Het beleggingsuniversum bestaat uit bedrijven, landen en instellingen die als eerste voldoen aan de Fundamentele Beleggingsbeginselen van ACTIAM. Daarnaast wordt aan alle ondernemingen in het beleggingsuniversum een ESG-score toegekend. De Fundamentele Beleggingsbeginselen ('FIP') zijn gebaseerd op internationale verdragen, conventies en 'best practices', zoals de UN Global Compact, en hebben betrekking op een verscheidenheid aan belangrijke maatschappelijke thema's: mensenrechten, fundamentele arbeidsrechten, corruptie, het milieu, wapens, klant- en productintegriteit, en dierenwelzijn. Aan de hand van deze beleggingsbeginselen onderzoekt het Sustainability & Strategy team van ACTIAM of een bedrijf of land wel of niet voldoet aan de criteria geformuleerd in de FIP. Voldoet een bedrijf niet, dan gaat ACTIAM bij voorkeur de dialoog (engagement) aan. Door als aandeelhouder of leningverstrekker invloed uit te oefenen, worden bedrijven gestimuleerd om hun beleid aan te passen en gedragsverandering te laten zien. Wanneer dit niet het gewenste resultaat oplevert, kan het bedrijf worden uitgesloten. Uitzondering op het aangaan van deze dialoog zijn de zogenaamde 'knock-out' criteria. Hier wordt een harde drempelwaarde voor uitsluiting gehanteerd. Een voorbeeld hiervan vormen bedrijven met een omzet van 10% of meer uit de productie van tabak, adult entertainment en het aanbieden van gokspellen, loterijspellen en wedstrijdspellen. Deze worden direct uitgesloten van belegging.

Het ACTIAM Selectiecomité besluit of een onderneming, instelling of overheid (staatsobligaties) uitgesloten of toegelaten wordt. Het Sustainability & Strategy team adviseert dit comité. In het geval van staatsobligaties worden deze uitgesloten van beleggingen als de landen niet voldoen aan de Fundamentele Beleggingsbeginselen van ACTIAM voor staatsobligaties.

In de verslagperiode is één nieuw bedrijf toegelaten tot het beleggingsuniversum en werden 18 bedrijven uitgesloten van beleggingen. Verder zijn er 23 landen nieuw toegelaten tot het universum en is er één land nieuw uitgesloten.

Toelatingen bedrijven

Het bedrijf The Kroger uit de Verenigde Staten is weer ingesloten in het beleggingsuniversum. The Kroger was actief in het verkopen van handwapens aan consumenten en daarmee in overtreding met het beleid van ACTIAM op gebied van wapens. Na aanleiding van diverse *school-shootings* heeft The Kroger echter besloten om te

stoppen met het verkopen van handwapens en daarom is de keten sinds dit najaar van de uitsluitingenlijst verwijderd.

Uitsluitingen bedrijven

ACTIAM sloot in 2018 18 ondernemingen uit van het beleggingsuniversum. Deze bedrijven werden uitgesloten op basis van overtreding van bestaand uitsluitingsbeleid:

- Continental Resources is uitgesloten, omdat het bedrijf onvoldoende openstaat voor engagement om de transitie te maken naar schonere energie. Daarom werd dit bedrijf uitgesloten in verband met overtreding van ACTIAM's beleid op het milieu.
- Genting Plantations Berhad, GVC Holdings en Bloomberry Resorts halen meer dan 10% van de omzet uit gokactiviteiten en zijn daarom op basis van ACTIAM's beleggingsprincipes op product- en klantintegriteit uitgesloten.
- China Avionics Systems Company Ltd, Petrobas Distribuidora SA, BAT Capital Corp en Posco Chemtech Company Ltd zijn uitgesloten conform het beleid voor ondernemingen gelieerd aan uitgesloten moederbedrijven.
- Eastern Co SAE haalt meer dan 10% van de omzet uit tabaksproducten en is daarom uitgesloten op basis van ACTIAM's beleggingsprincipes op het gebied van product- en klantintegriteit.
- Leidos Holdings, China Spacesat Company Ltd en Canadian Tire Corp zijn uitgesloten in verband met overtreding van het wapenbeleid van ACTIAM.
- Inner Mongolia Yitai Coal Company Ltd haalt meer dan 15% van de omzet uit stoomkolen en is daarom uitgesloten op basis van het milieubeleid van ACTIAM.
- Vier energiebedrijven uit China zijn uitgesloten omdat zij in hun energiemix voor meer dan 50% afhankelijk zijn van kolen. Omdat de kans op een succesvolle engagement op dit thema minimaal is, zijn de bedrijven uitgesloten op basis van ACTIAM's milieubeleid. Het gaat om de bedrijven Shanxi Xishan Coal and Electricity Power Co Ltd, Shenergy Company Ltd, Shenzhen Energy Group Ltd en Zhejiang Zheneng Electric Power Company Ltd.
- United Technologies Corp heeft in het najaar van 2018 officieel goedkeuring gekregen voor de overname van Rockwell Collins. Dit bedrijf is in overtreding met het beleid van ACTIAM omtrent wapens en daarom al sinds 2015 uitgesloten. United Technologies Corp heeft de activiteiten van Rockwell Collins overgenomen en is in overtreding met het wapenbeleid van ACTIAM. Dit bedrijf is in de verslagperiode uitgesloten naar aanleiding van het besluit door het ESG-comité op 10 december 2018. Ultimo 2018 werd er nog belegd in dit bedrijf, conform het beleggingsbeleid is de betreffende vermogenstitel binnen 30 werkdagen na het besluit van het ESG-comité uit de beleggingsportefeuille verkocht.

Wijzigingen bedrijven

Er zijn twee bedrijven verwijderd van de uitsluitingenlijst van ACTIAM in 2018; Motovilikha Plants en Rockwell Collins. Het eerste bedrijf is in begin maart failliet verklaard en Rockwell Collins is in het najaar van 2018 overgenomen door United Technologies en is daarom niet meer een zelfstandig bedrijf.

De volledige lijst met uitsluitingen per 31 december 2018 is weergegeven in [de bijlage](#).

Percentage van uitgesloten ondernemingen

Op basis van de Fundamentele Beleggingsbeginselen worden ondernemingen uitgesloten van belegging of toegelaten. Ultimo 2018 werd 4,51% van de MSCI World uitgesloten. In onderstaande tabel is per regio aangegeven welk percentage van de benchmark is uitgesloten.

BENCHMARK	PERCENTAGE UITSLUITINGEN 31-12-2018	PERCENTAGE UITSLUITINGEN 31-12-2017
MSCI Europe	5,4%	5,9%
MSCI North America	4,6%	4,7%
MSCI Pacific	2,7%	3,0%
MSCI Emerging Markets	8,0%	8,0%

Engagement

Het beleid van ACTIAM richt zich op gedragsverandering. Een van de manieren om gedragsverandering te bewerkstelligen is het voeren van een dialoog, ook wel engagement genoemd. ACTIAM gaat de dialoog aan met bedrijven die onvoldoende verantwoord ondernemen, of om de prestaties van bedrijven op een bepaald gebied te verbeteren. In het geval van controverses wordt samen met het bedrijf gekeken hoe deze controverses konden ontstaan en hoe deze in de toekomst kunnen worden voorkomen. Het doel hierbij is het (op korte termijn) verbeteren van beleid en gedrag, zodat de prestaties van het bedrijf voldoen aan de Fundamentele Beleggingsbeginselen. Dit noemt ACTIAM responsief engagement. Een andere vorm van engagement is het

proactief benaderen van bedrijven om de dialoog aan te gaan over mogelijke verbeteringen op bepaalde gebieden. Hierbij richt ACTIAM zich op de drie focusthema's klimaat, water en land.

In 2018 werkte ACTIAM verder binnen de focusgebieden klimaat, water en land. Ook werden engagements gevoerd op onderwerpen die alle drie deze thema's raken, zoals plasticvervuiling.

Op het gebied van *klimaat* was de start van de Climate Action 100+ een belangrijke mijlpaal. Dit initiatief is een samenwerking van internationale beleggers. ACTIAM richt zich samen met deze groep beleggers op een lijst van meer dan 150 bedrijven met een grote impact op het klimaat en gaat in gesprek met deze bedrijven. Het doel van de gesprekken is dat de bedrijven (1) een robuust governance-raamwerk opstellen, (2) de uitstoot van broeikasgassen in hun eigen activiteiten en de toeleveringsketen verlagen en (3) transparant rapporteren over de risico's en kansen van klimaatverandering, in lijn met de aanbevelingen van de Taskforce on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). ACTIAM is leidend op verschillende engagements binnen dit wereldwijde initiatief.

Op het gebied van *water* voerde ACTIAM engagement met meerdere elektriciteits- en waterbedrijven. ACTIAM onderzocht de risico's van overstromingen en droogte op de bedrijfsvoering en hoe deze risico's kunnen worden geminimaliseerd. Daarnaast onderzocht ACTIAM de sociale impact waar ACTIAM van mening is dat bedrijven verantwoord om dienen te gaan met water aangezien het recht op schoon water een mensenrecht is. ACTIAM erkent dat, in de context van klimaatverandering, waterschaarste en het bijbehorende risico voor bedrijven met water-intensieve productieprocessen een toenemend probleem wordt in de maatschappij.

Rondom het focusthema *land* heeft ACTIAM zich aangesloten bij een nieuwe engagement programma opgezet door de Principles for Responsible Investment (PRI) en CERES, met als doel de ontbossing door bedrijven in de veehouderij en soja aan de kaart te stellen. CERES is een non-profitorganisatie die samenwerking zoekt met de meest invloedrijke investeerders en bedrijven om oplossingen te vinden voor de grootste duurzaamheidsuitdagingen van deze tijd, zoals klimaatverandering, waterschaarste en ontbossing. De eerste fase van het nieuwe engagement programma is in 2018 uitgerold en richt zich specifiek op Zuid-Amerika. Daarbij komt niet alleen ontbossing aan bod, maar ook andere ESG onderwerpen zoals slechte werkomstandigheden en landrechten. Onder de vlag van de UN PRI zijn de eerste gesprekken gevoerd met 10 bedrijven betrokken in veeteelt en de productie van soja in risicovolle gebieden. Ook ondertekende ACTIAM samen met 50 andere investeerders een brief waarin bedrijven wordt gevraagd zich te committeren aan het stoppen van ontbossing binnen de gehele keten.

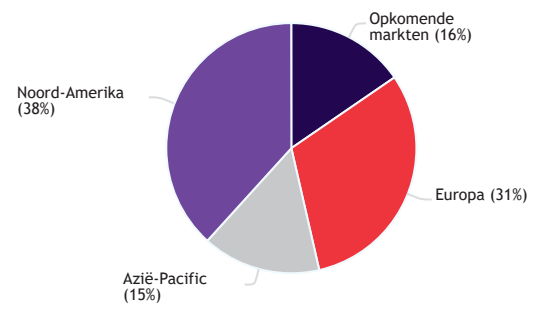
ACTIAM trad in 2018 toe tot de Investor Working Group on Plastic Pollution van de Principles for Responsible Investment (PRI). Plasticvervuiling is een probleem dat steeds meer aandacht krijgt. Deze werkgroep richt zich op het probleem, de risico's, kansen, en mogelijke oplossingsrichtingen verder te definiëren. Dit geeft beleggers handvatten om engagement te voeren met bedrijven wat betreft hun omgang met plastic. Tegelijkertijd trad ACTIAM toe tot de Plastic Solutions Investor Alliance, een groep van internationale beleggers en de Amerikaanse organisatie As You Sow. As You Sow werkt samen met beleggers aan het verduurzamen van bedrijven en richt zich op verschillende onderwerpen, zoals afval, mensenrechten en energie. De Plastic Solutions Investor Alliance spreekt met een aantal multinationale bedrijven die een grote *single-use* plasticvoetafdruk hebben.

Ook voerde ACTIAM dit jaar gesprekken met bedrijven in het kader van het in 2017 aangenomen beleid over dierenwelzijn. Deze gesprekken gaan over het gebruik van dierproeven in verschillende sectoren en het gebruik van bont door modehuizen. Op het laatste onderwerp werden in 2018 goede stappen gezet. Van de bedrijven waarmee ACTIAM gesprekken voerde besloten onder andere Michael Kors, Gucci (een merk van Kering) en Burberry om geen bont meer in de collecties te gebruiken. Met de andere bedrijven, en met Kering betreffende andere merken, zullen de gesprekken voortgezet worden.

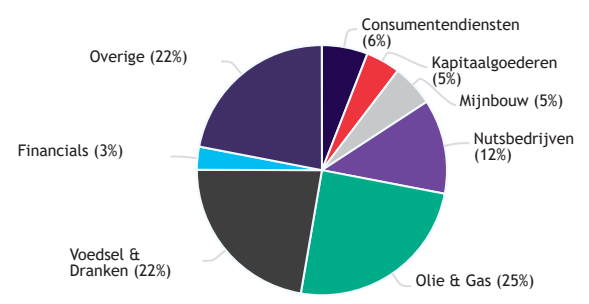
ACTIAM kijkt naar het verloop van de dialoog en beoordeelt het succes van de inspanningen op twee aspecten, namelijk 'kwaliteit' en 'voortgang'. Onder 'kwaliteit' valt de relatie met het bedrijf: Stelt het zich voldoende open op en is het bereid om in gesprek te gaan met de aandeelhouders? Het onderdeel 'voortgang' gaat over de werkelijke stappen die door het bedrijf zijn gezet wat betreft concrete verbeteringen in beleid en gedrag.

De volgende grafieken geven inzicht in de engagements verdeeld naar regio, sector, soort, kwaliteit, thema, FIP beginsel en mijlpaal. Daarnaast is er een overzicht van gesteunde aandeelhoudersvoorstellen verdeeld naar onderwerp per regio.

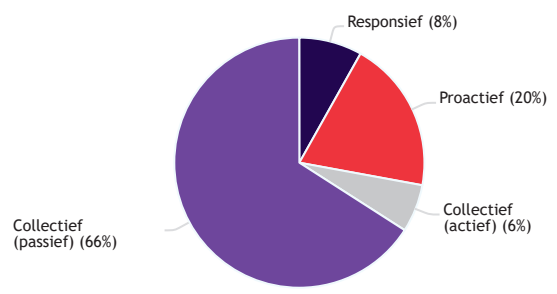
VERDELING ENGAGEMENTS NAAR REGIO

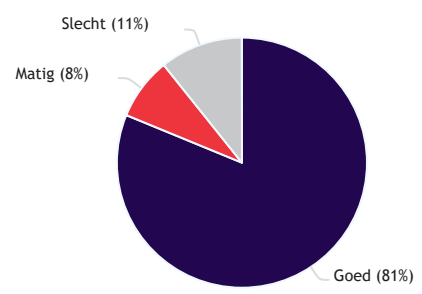
VERDELING ENGAGEMENTS NAAR SECTOR

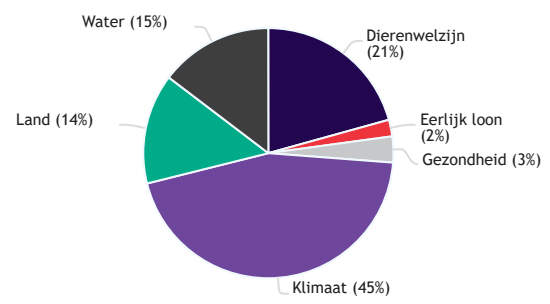
VERDELING ENGAGEMENTS NAAR SOORT

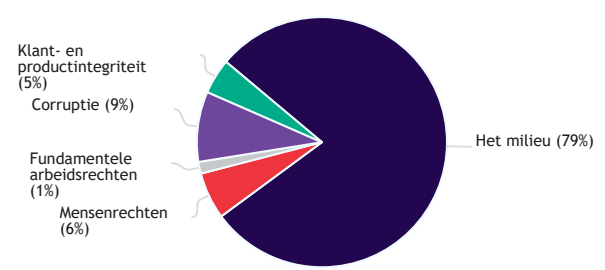
VERDELING ENGAGEMENTS NAAR KWALITEIT

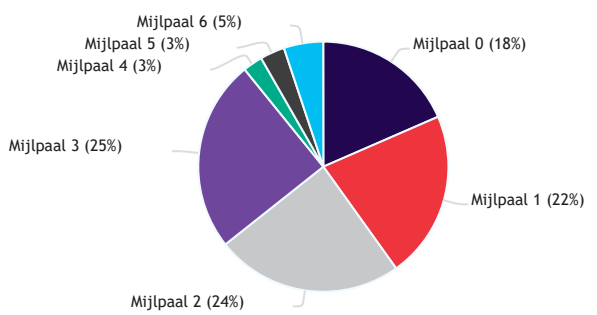
VERDELING ENGAGEMENTS NAAR THEMA

VERDELING RESPONSIEVE ENGAGEMENTS NAAR FIP

VERDELING ENGAGEMENTS NAAR MIJLPAAL

Mijlpaal	UITLEG
0	Eerste correspondentie verstuurd
1	Eerste correspondentie verzonden en ontvangst bevestigd door het bedrijf
2	Doelstellingen van het engagement zijn in meer detail besproken met het bedrijf
3	Bedrijf reageert met relevante informatie of belooft het probleem intern bespreekbaar te maken
4	Bedrijf ontwikkelt en publiceert (aan ACTIAM of publiek) een geloofwaardige strategie of formuleert heldere doelstellingen om het probleem te adresseren
5	Bedrijf toont aan dat de strategie wordt geïmplementeerd of dat de doelstellingen zijn behaald
6	Afgeronde engagements

Meetbare impact

Met name binnen de drie focusthema's klimaat, water en land, werkt ACTIAM aan het meetbaar maken van de impact van beleggingsbeslissingen. Op het gebied van klimaat en water is de methodologie hiervoor het meest ontwikkeld. Daarmee meet ACTIAM ook een aantal van de SDGs en planetaire grenzen. ACTIAM meet de CO₂ - en watervoetafdruk van beleggingsportefeuilles en werkt actief aan het verkleinen van deze voetafdruk, als onderdeel van ACTIAM's klimaat- en waterstrategie. Voor het thema klimaat is de doelstelling om de CO₂ - voetafdruk van alle beleggingen van ACTIAM ten opzichte van 2010 met 25% te verminderen in 2025. Onderstaande tabel geeft de CO₂-uitstoot weer van de beleggingen per ultimo 2018. ACTIAM heeft zich aangesloten bij het Science Based Targets Initiative (SBTI) om deze doelstelling verder te onderzoeken en te baseren op wetenschappelijk onderzoek. SBTI is een samenwerking van verschillende niet-gouvernementele organisatie ('ngo's'). De ngo's willen ervoor zorgen dat bedrijven concrete en meetbare doelen aannemen voor het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen. Wat betreft water heeft ACTIAM de doelstelling om in 2030 waterneutrale beleggingsportefeuilles te beheren. Water neutraal (gebaseerd op het concept van Hoekstra¹) betekent dat er niet meer wordt water geconsumeerd dan door de natuur kan worden aangevuld of meer water vervuild dan voor de gezondheid van mensen en ecosystemen acceptabel is. De methode voor het berekenen van de watervoetafdruk beperkt zich op dit moment tot bedrijven. Hierdoor zal de huidige watervoetafdruk van portefeuilles die staatsobligaties bevatten lager zijn dan de werkelijke voetafdruk. Het plan is om in 2019 de watervoetafdruk voor landen te ontwikkelen.

Methodiek voor het meten van de CO₂ -voetafdruk van beleggingen

De methodiek voor het meten van de CO₂-voetafdruk begint met het verkrijgen van informatie over CO₂-uitstoot van een externe dataleverancier (MSCI). De data van deze leverancier zijn voor ACTIAM vrij beschikbaar en kunnen afwijken van die van andere dataleveranciers. ACTIAM heeft geen invloed op de bepaling van de CO₂ - waarden, maar doet nader onderzoek als waarden afwijken van wat in de lijn der verwachting ligt (bijvoorbeeld extreem lage of extreem hoge waarden ten opzichte van andere bedrijven in de sector). Om te bepalen welk percentage van de CO₂-uitstoot van een bedrijf aan een bepaald Fonds toe te kennen valt, gebruikt ACTIAM het eigenaarsprincipe. Er wordt berekend welk percentage van de waarde van een bedrijf wordt 'vertegenwoordigd' door de belegging van het betreffende Fonds. Vervolgens wordt dat percentage gebruikt voor het toekennen van de CO₂-uitstoot. Als de belegging van het Fonds in een bedrijf 10% van de waarde van het bedrijf is, dan neemt het Fonds 10% van de CO₂ -uitstoot van het bedrijf als CO₂ -voetafdruk van de belegging. Om de waarde van een bedrijf te bepalen gebruikt ACTIAM de bedrijfswaarde, bestaande uit de som van huidige marktkapitalisatie + kortetermijnleningen, langetermijnleningen en klantendeposito's (en in het geval van banken ook de post-deposito's). Deze methode is in lijn met wat op dit moment door het Platform Carbon Accounting Financials (PCAF) wordt ontwikkeld. De methodiek voor het meten van de CO₂-voetafdruk van beleggingen kent aannames en beperkingen. De gedetailleerdere toelichting is te vinden op de website van ACTIAM.

Methodiek voor het meten van de watervoetafdruk van beleggingen

Ook voor water verkrijgt ACTIAM de informatie over de waterconsumptie en water stress van een externe dataleverancier (MSCI). De data van deze leverancier zijn voor ACTIAM vrij beschikbaar. Deze data kunnen afwijken van die van andere dataleveranciers. ACTIAM heeft geen invloed op de bepaling van de waterconsumptiewaarden en/of de waterstresswaarden, maar doet nader onderzoek als waarden afwijken van wat in de lijn der verwachting ligt (bijvoorbeeld extreem lage of extreem hoge waarden ten opzichte van andere bedrijven in de sector). De berekening van de watervoetafdruk volgt verder dezelfde methode als die van de CO₂-voetafdruk.

¹ Hoekstra, A.Y. (2008). *Water neutral: reducing and offsetting the impacts of water footprints*. UNESCO-IHE, Research Report Series No. 28. Available at: https://waterfootprint.org/media/downloads/Report28-WaterNeutral_1.pdf

	CO ₂ -UITSTOOT SCOPE 1 (IN TON CO ₂ - ¹ EQUIVALENT) ²	CO ₂ -UITSTOOT SCOPE 2 (IN TON CO ₂ - ¹ EQUIVALENT) ³	CO ₂ -UITSTOOT SCOPE 1 BENCHMARK (IN TON CO ₂ - ¹ EQUIVALENT) ²	CO ₂ -UITSTOOT SCOPE 2 BENCHMARK (IN TON CO ₂ - ¹ EQUIVALENT) ³	GESTRESSEERD WATER ¹ (LITERS) ⁴	GESTRESSEERD WATER BENCHMARK ¹ (LITERS) ⁴
ARIFE Emerging Markets	54.383	10.973	64.257	11.871	17.572	19.842
<p>1 De CO₂-uitstoot en de gestresseerd water gegevens worden berekend op basis van het totale fondsvermogen.</p> <p>2 Scope 1: omvat de directe CO₂-uitstoot van beleggingen van het betreffende Fonds, veroorzaakt door interne bronnen van de betreffende belegging (eigen gebouw-, vervoer- en productiegerelateerde activiteiten).</p> <p>3 Scope 2: omvat de indirecte CO₂-uitstoot van beleggingen van het betreffende Fonds, veroorzaakt door opwekking van verbruikte elektriciteit of warmte namens de betreffende belegging.</p> <p>4 Gestresseerd water bestaat uit de absolute waterconsumptie van bedrijfsactiviteiten in sectoren en gebieden waar hoge waterschaarste heerst. De watervoetafdruk kan niet worden berekend voor overheidsobligaties en vastgoed aangezien hier geen gegevens van beschikbaar zijn. De watervoetafdruk wordt slechts gedeeltelijk berekend voor de Fondsen die beleggen in deze asset categorieën.</p>						

Uitoefening stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen

ACTIAM gebruikt haar stemrecht als aandeelhouder om bedrijven aan te sporen om duurzamer te werk te gaan. Dat kan door te stemmen (1) op voorstellen van het bestuur, (2) op voorstellen van andere aandeelhouders, of (3) door zelf voorstellen op de agenda van een vergadering te zetten. ACTIAM streeft er daarbij naar om te stemmen op alle mogelijke AvA's van de in haar beleggingsportefeuilles opgenomen bedrijven, en om over alle voorgestelde besluiten (van zowel aandeelhouders als management) te stemmen.

ACTIAM heeft beginselen van het *International Corporate Governance Network* (ICGN) geadopteerd als overkoepelende richtlijnen voor goed bestuur. De ICGN-beginselen worden internationaal erkend als best practices en weerspiegelen en onderschrijven de *OESO Principles of Corporate Governance*. Op basis van deze richtlijnen heeft ACTIAM een algemeen stembeleid ontwikkeld voor typische onderwerpen op de agenda van de aandeelhoudersvergaderingen.

Aangezien aandeelhoudersvoorstellen zich niet alleen richten op governance-onderwerpen maar ook op sociale, milieu- en ethische kwesties, zijn ook de Fundamentele Beleggingsbeginselen opgenomen in het stembeleid. Daarnaast zijn er speciale secties opgenomen voor aandeelhoudersvoorstellen welke betrekking hebben op de focusthema's van ACTIAM.

Voor het uitvoeren van het stemproces werkt ACTIAM met een externe organisatie (GES). Deze organisatie stemt volgens ACTIAM's stembeleid. Eenmaal per jaar wordt een audit uitgevoerd om te kijken of de stemmen inderdaad aan het beleid voldoen. Daarnaast is er gedurende het jaar contact met GES over specifieke vergaderingen, bijvoorbeeld van bedrijven waarmee engagement wordt gevoerd.

In 2018 waren er meer dan 1.000 AvA's van ondernemingen waarin wordt belegd door het Fonds. Deze vergaderingen vonden plaats in 27 verschillende landen. ACTIAM heeft zich in ongeveer 18% van de managementvoorstellen onthouden van stemming of tegengestemd. Iets minder dan de helft van deze stemmen had betrekking op bestuursverkiezingen. Zo heeft ACTIAM op de AvA van het Zuid-Afrikaanse hout- en papierproductenbedrijf Sappi Ltd op 7 februari 2018 tegen de verkiezing van de voorzitter van de auditcommissie Deenadayalen Konar gestemd vanwege een boekhoudschandaal bij Steinhoff International gedurende de periode waarin hij een bestuursfunctie had. Er werd in mindere mate gestemd tegen managementvoorstellen met betrekking tot beloningen. Bij het Zuid-Koreaanse bedrijf Samsung Electronics Co Ltd (AvA op 23 maart 2018) stemde ACTIAM tegen de vergoedingen van de bestuurders omdat een van de bestuurders was veroordeeld voor strafrechtelijke feiten waaronder omkoping. ACTIAM heeft daarnaast fusies van ondernemingen in deze regio geëvalueerd, waaronder de overname van de mobiele telefoniediensten van Tata Teleservices Limited door het Indiase telecommunicatiebedrijf Bharti Airtel Ltd op 30 juli 2018.

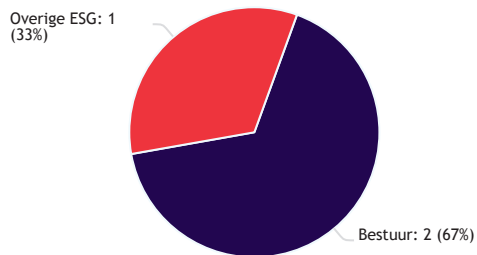

MERKNAAM FONDS	ARIFE EMERGING MARKETS
Aantal vergaderingen waar is gestemd ¹	1.050
Stemmen voor het bestuur	403
Stemmen tegen het bestuur	647
Totaal aantal voorstellen	10.144
Stemmen voor	8.353
Stemmen tegen	1.609
Stemonthoudingen	182
Totaal aantal bestuursvoorstellen	10.120
Stemmen voor	8.350
Stemmen tegen	1.588
Stemonthoudingen	182
Totaal aantal aandeelhoudersvoorstellen	24
Stemmen voor	3
Stemmen tegen	21
Stemonthoudingen	0

¹ Voor verdere toelichting over de uitoefening van het stemrecht op aandeelhoudersvergaderingen wordt verwezen naar de ACTIAM Kwartaalrapportage Q4 2018, beschikbaar via <https://www.actiam.com>.

De volgende grafiek geeft inzicht in de gesteunde aandeelhoudersvoorstellen.

GESTEUNDE AANDEELHOUDERSVOORSTELLEN PER ONDERWERP

1.10 **RISICIBEHEER**

ACTIAM bewaakt voortdurend dat het Fonds en de beleggingsportefeuilles blijven voldoen aan de randvoorwaarden zoals die in het prospectus zijn vastgelegd, aan de wettelijke kaders en aan de interne uitvoeringsrichtlijnen.

Het risicomanagement van ACTIAM is gebaseerd op het ‘three lines of defense model’. Dit houdt in dat er drie verdedigingslijnes te onderscheiden zijn. In dit model hebben verscheidene organisatieonderdelen eigen taken en verantwoordelijkheden. De betreffende drie verdedigingslijnes ondersteunen elkaar en versterken elkaar. De eerste lijn is de lijnorganisatie. De eerste lijn is verantwoordelijk voor de uitvoerende beheertaken en in die zin verantwoordelijk voor het risico en de besturing van het risico. De tweede lijn wordt gevormd door stafafdelingen binnen ACTIAM of VIVAT. Deze stafafdelingen hebben de verantwoordelijkheid te toetsen of de invulling van de interne beheersing door het management voldoet aan beleidsuitgangspunten van ACTIAM en VIVAT en zij adviseren de directie van ACTIAM op het gebied van interne beheersing. Stafafdelingen of staffuncties die binnen deze tweede lijn vallen zijn onder andere de afdelingen Risk Management en Compliance. De afdeling Risk Management van ACTIAM is onafhankelijk van de eerste lijn. De afdeling rapporteert periodiek aan het risicomanagementcomité van ACTIAM. De risicofunctie ondersteunt en houdt proactief toezicht op de effectiviteit van het risicomanagement.

Binnen Risk Management ACTIAM worden een aantal verantwoordelijkheidsgebieden onderscheiden:

- Portefeuille Compliance
- Operational Risk Management
- Financial Risk Management

Audit vormt de derde lijn in de verantwoordelijkheid voor de interne beheersing binnen ACTIAM. Audit toetst, volkomen onafhankelijk van het management van ACTIAM, de interne beheersing vanuit haar verantwoordelijkheid richting de Raad van Bestuur en het Audit Comité van VIVAT. De structuur en organisatie van risicomanagement zijn ingericht conform de geldende wet- en regelgeving.

Hierna volgt per geïdentificeerd risico een omschrijving van het risico. In de risicotabel in de volgende paragraaf en in de toelichting op de balans in de jaarrekening worden de belangrijkste financiële risico's verder gekwantificeerd.

FINANCIËLE RISICO'S

Marktrisico

Het marktrisico wordt gedefinieerd als het risico van schommelingen in de omvang en het rendement van het Fonds als gevolg van waardeontwikkelingen van de financiële instrumenten waarin door het Fonds wordt belegd.

Het Fonds is blootgesteld aan marktschommelingen en risico's inherent aan het beleggen in financiële instrumenten. De waarde van de onderliggende beleggingen van het Fonds kan fluctueren op basis van een groot aantal factoren, zoals verwachtingen ten aanzien van economische groei, inflatie en prijsontwikkeling op diverse goederen en valutamarkten. Daarnaast kan de waarde van de beleggingen fluctueren naar aanleiding van politieke en monetaire ontwikkelingen. Marktrisico's verschillen per beleggingscategorie en zijn mede afhankelijk van de mate van spreiding van beleggingen over regio's en sectoren en/of van de keuze van individuele beleggingen. Het is mogelijk dat beleggingen van de hele markt of van een bepaalde regio 's en/of sectoren dalen. Door middel van een zorgvuldige selectie en spreiding van de beleggingen van het Fonds wordt getracht om het marktrisico te mitigeren. Het marktrisico van een fonds kan worden uitgedrukt door middel van de Value at Risk (VaR) maatstaf. De VaR techniek bepaalt de maximaal mogelijke verlieswaarde van het desbetreffende fonds, waarbij de verlieswaarde niet wordt overschreden met een waarschijnlijkheid van 99%. De VaR maatstaf is toepasbaar onder normale marktomstandigheden.

In de jaarrekening is voor het Fonds een verdeling van de portefeuille naar landen, sectoren en valuta's opgenomen evenals de vijf grootste belangen per sector.

Valutarisico

Een specifieke vorm van marktrisico is valutarisico of wisselkoersrisico. De waarde van beleggingen in financiële instrumenten wordt beïnvloed door de ontwikkelingen van de valutakoersen waarin de betreffende beleggingen luiden, voor zover dit niet de euro betreft. Het Fonds is genoteerd in euro's en loopt valutarisico voor de

beleggingen die niet in euro luiden. In de jaarrekening van het Fonds is een overzicht gegeven van de blootstelling aan de verschillende valuta.

Concentratierisico

Een nauw aan marktrisico gerelateerd risico is het concentratierisico. Dit is het risico van waardedaling of waardefluctuaties van het Fonds als gevolg van een concentratie van de beleggingen in bepaalde soort financiële instrumenten of markten. Het Fonds kan zijn beleggingen concentreren in ondernemingen die opereren in hetzelfde land, dezelfde regio, dezelfde sector of in specifieke ondernemingen. Het concentratierisico houdt in dat specifieke gebeurtenissen van grotere invloed zijn op de waarde van de beleggingsportefeuille van het Fonds dan indien de mate van concentratie geringer is. De oorzaak van concentratie van de portefeuille kan het gevolg zijn van marktontwikkelingen, het gevoerde beleggingsbeleid en de gehanteerde beleggingsrichtlijnen of van de omvang en samenstelling van het voor belegging beschikbare beleggingsuniversum. Een kleiner beleggingsuniversum leidt tot geringere spreidingsmogelijkheden dan een groter universum.

Inflatierisico

Een nauw aan marktrisico verbonden risico is het inflatierisico. Het inflatierisico houdt in dat de reële waarde van beleggingen en beleggingsopbrengsten in negatieve zin wordt beïnvloed door inflatie. De reële waarde van beleggingen en beleggingsopbrengsten wordt in dit kader gevormd door de nominale waarde na aftrek van het effect van inflatie.

Kredietrisico

Het kredietrisico wordt gedefinieerd als het risico van schommelingen in de omvang en het rendement van het Fonds als gevolg van de mogelijkheid dat een kredietnemer of tegenpartij een financiële of andere contractuele verplichting niet nakomt. Hierin is tevens begrepen de mogelijkheid van beperkingen of belemmeringen bij het overbrengen van tegoeden vanuit het buitenland.

Er is bij het Fonds sprake van kredietrisico's. Deze risico's betreffen voornamelijk kortlopende vorderingen als gevolg van verkooptransacties. Deze kortlopende vorderingen hebben een zeer laag risico, want de onderliggende activa worden geleverd tegen gelijktijdige ontvangst van het transactiebedrag.

Tegenpartijrisico

Een specifieke vorm van kredietrisico is tegenpartijrisico, oftewel het risico dat een uitgevende instelling of een tegenpartij bij transacties in financiële instrumenten in gebreke blijft. Tegenpartijrisico wordt onder meer gelopen bij het afsluiten van transacties in afgeleide financiële instrumenten. Het tegenpartijrisico wordt gemitigeerd door tegenpartijen met voldoende kredietwaardigheid te selecteren. Transacties in afgeleide instrumenten worden enkel afgesloten met tegenpartijen die beschikken over een rating van minimaal investment grade-kwaliteit, zoals afgegeven door minimaal een van de drie toonaangevende credit rating agencies, Moody's, Standard & Poor's en Fitch. Om het tegenpartijrisico te mitigeren worden ook met tegenpartijen via ISDA/CSA's afspraken gemaakt over het onderpand dat over en weer moet worden gestort.

Ultimo verslagperiode heeft het Fonds geen tegenpartijrisico uit hoofde van afgeleide financiële instrumenten.

Betalingsrisico of settlementrisico

Een specifieke vorm van tegenpartijrisico is betalingsrisico of settlementrisico. Dit risico wordt gelopen bij afwikkeling van transacties in financiële instrumenten. Het is het risico dat een afwikkeling via een betaalsysteem niet plaatsvindt zoals verwacht, doordat de betaling of levering van de verkochte, respectievelijk gekochte, financiële instrumenten door een tegenpartij niet of niet op tijd of zoals verwacht plaatsvindt. Bij aan- en verkooptransacties met betrekking tot financiële instrumenten ontstaan over het algemeen slechts zeer kortlopende vorderingen. Daardoor is het risico beperkt, ermee rekening houdend dat levering plaatsvindt tegen vrijwel gelijktijdige ontvangst van de tegenprestatie.

Overdrachtsrisico of transferrisico

Een specifieke vorm van kredietrisico is het overdrachtsrisico of het transferrisico. Dit is het risico van waardedaling of waardefluctuaties van het Fonds als gevolg van beperkingen of belemmeringen bij het overbrengen van tegoeden vanuit het buitenland.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico betreft het risico dat niet tijdig kan worden beschikt over voldoende liquide middelen om aan korte termijn financiële verplichtingen te voldoen, al dan niet onder normale omstandigheden of in tijden van stress, zonder dat dit gepaard gaat met onaantvaardbare kosten of verliezen.

De mate van verhandelbaarheid van de aandelen van het Fonds hangt voornamelijk samen met de mate van verhandelbaarheid van de financiële instrumenten waarin het Fonds belegt. Het Fonds belegt in beursgenoteerde aandelen, merendeels in zogenoemde ontwikkelde landen. In het algemeen is dan ook sprake van een zodanige verhandelbaarheid van deze aandelen dat aan- en verkopen daarvan tijdig kunnen worden uitgevoerd. De mate van verhandelbaarheid hangt onder meer samen met de transactievolumes op de beurs waarop deze aandelen zijn genoteerd. Deze verhandelbaarheid neemt toe naarmate deze volumes groter zijn.

De verhandelbaarheid is van invloed op de hoogte van de feitelijke aankoop- en verkoopkoersen. Ter beperking van de verhandelbaarheidsrisico's wordt in het algemeen belegd in goed verhandelbare aandelen. Deze hoge mate van verhandelbaarheid vormt tevens de basis voor het tijdig kunnen realiseren van de uitkering bij inkoop van eigen participaties door het Fonds.

Ter beheersing van het liquiditeitsrisico wordt bewaakt dat de beschikbare liquiditeit in beginsel voldoende is om aan liquiditeitsverplichtingen te kunnen voldoen en uitstroom te kunnen faciliteren, zowel onder normale scenario's als onder zogenaamde stress scenario's. Op deze manier wordt het risico dat beleggingen moeten worden verkocht tegen ongunstige voorwaarden beperkt.

Risico van gebruik van derivaten en hefboomfinanciëring

In het kader van het afdekken van risico's en efficiënt portefeuillebeheer kan gebruik worden gemaakt van derivaten. Derivaten zijn veelal complexe instrumenten. Verschillende factoren hebben invloed op de waarde van een derivaat. De waarde van een derivaat kan sterk stijgen of dalen bij slechts een kleine koersontwikkeling. Het gebruik van derivaten impliceert tevens dat risico ontstaat als gevolg van hefboomfinanciëring. Het beleggingsbeleid van het Fonds is erop gericht dat er geen negatieve waarde van de beleggingsportefeuille kan ontstaan. Wanneer gebruik wordt gemaakt van 'short' posities in derivaten kan in uitzonderlijke omstandigheden een negatieve waarde van het Fonds ontstaan.

Het beleggingsbeleid van het Fonds is dusdanig ingericht dat het risico op een negatieve waarde van het Fonds is geminimaliseerd.

Risico's verbonden aan index beleggen

Tracking error risico van de portefeuilles als gevolg van uitsluiting

De Beheerder streeft naar evenaring van de performance van de index door te beleggen in aandelen in de index, met uitzondering van de uitgesloten aandelen. Daarom is het waarschijnlijk dat er een verschil bestaat tussen de samenstelling van de portefeuille en de samenstelling van de index, wat een 'natuurlijke' tracking error tot gevolg heeft. De natuurlijke tracking error die voortvloeit uit het uitsluiten van aandelen betekent dat een risico bestaat dat de doelstelling van het Fonds om het rendement op de index te repliceren niet wordt gehaald. De tracking error van de portefeuille ten opzichte van de index fluctueert in de loop van de tijd, afhankelijk van onder andere het aantal en de marktkapitalisatie van de uitgesloten aandelen.

Indexrisico

Morgan Stanley Capital International (MSCI) is een toonaangevende leverancier van indices aan beleggingsorganisaties. MSCI kan naar eigen inzicht besluiten haar indexregels te wijzigen, wat een negatief effect kan hebben op het vermogen van de Beheerder om de index te repliceren. Als de wijzigingen in de indexregels ernstige negatieve materiële gevolgen voor het Fonds of de Beheerder hebben, kan de Beheerder de participanten voorstellen om over te gaan naar een andere index voor het Fonds.

Risico van het gebruik van afgeleide financiële instrumenten en Exchange Traded Funds (ETF's)

Het Fonds kan ten behoeve van het behalen van beleggingsdoelen gebruikmaken en van afgeleide financiële instrumenten zoals futurescontracten alsmede van Exchange Traded Funds (ETF's) ten behoeve van het behalen van beleggingsdoelen.

De Beheerder kan in het kader van portefeuillebeheer gebruikmaken van afgeleide instrumenten en ETF's. Het gebruik van afgeleide instrumenten is beperkt tot het gebruik van aandelenfutures. Van afgeleide financiële instrumenten en ETF's zal enkel gebruik worden gemaakt ten einde transactiekosten te beperken die anders gemaakt zouden worden wegens het moeten aanpassen van de portefeuille, allereerst als het gevolg van de op- of af te bouwen marktexposuur bij toe- of uittreding door participanten in het Fonds of indien om een andere reden een omvangrijke verandering in beschikbare liquide middelen plaatsvindt. Posities in afgeleide financiële instrumenten en ETF's zullen na toe- of uittreding door participanten zo spoedig als redelijkerwijs mogelijk worden afgebouwd. Het gebruik van afgeleide instrumenten en ETF's heeft derhalve een tijdelijk karakter.

Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van afgeleide financiële instrumenten en ETF's indien het als gevolg van marktomstandigheden tijdelijk niet mogelijk is de index te repliceren via beleggingen in aandelen die onderdeel uitmaken van de index. Het gebruik van afgeleide financiële instrumenten en ETF's is in dit kader uitsluitend toegestaan indien dit naar het oordeel van de Beheerder in het belang is van de participanten.

Wanneer futures worden opgenomen in de portefeuille ontstaat het risico dat de tegenpartij waarmee de future is afgesloten failliet gaat en niet aan de dagelijkse afwikkeling van de futures kan voldoen. Aangezien de samenstelling van de future niet overeenkomt met de samenstelling van het beleggingsuniversum worden, in indirecte zin, door het gebruik van futures, uitgesloten aandelen tijdelijk opgenomen in de portefeuille.

NIET-FINANCIËLE RISICO'S

Fiscaal en juridisch risico

De juridische en fiscale behandeling van het Fonds kan buiten de macht van het Fonds of de Beheerder veranderen, met nadelige consequenties voor het Fonds en de participanten. Veranderingen in de wettelijke en/of fiscale status van de participanten of relevante veranderingen in de lokale wetgeving en de interpretatie daarvan kan de fiscale positie van de participanten aanzienlijk beïnvloeden.

Wijzigingsrisico belastingregimes

Het wijzigingsrisico met betrekking tot belastingregimes houdt op hoofdlijnen in dat een overheid de belastingwetgeving in ongunstige zin voor het Fonds verandert, waardoor de waarde van de beleggingsportefeuille en/of de waarde van het eigen vermogen van het Fonds op één of andere wijze negatief worden beïnvloed. Het is niet uitgesloten dat de wet of wetsinterpretatie verandert al dan niet met terugwerkende kracht. Het is daardoor mogelijk dat additionele belastingen verschuldigd worden, inclusief eventuele bronheffingen met betrekking tot betaalbaar gestelde dividenden of rente, die niet voorzienbaar waren ten tijde van het uitbrengen van het Prospectus of ten tijde van aankoop, waardering of verkoop. Dit risico neemt toe naarmate meer wordt belegd in landen met minder stabiele regeringen en democratische procedures bij de totstandkoming van (belasting)wetgeving. Het Fonds belegt overwegend in landen waar deze minder gunstige externe factoren niet van toepassing zijn. Niettemin geldt het wijzigingsrisico belastingregimes met betrekking tot alle beleggingen in alle landen.

Risico uit hoofde van FATCA/CRS

Het Fonds voldoet aan de Amerikaanse Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA) en de Common Reporting Standard (CRS) en in dat kader in de Nederlandse wetgeving opgenomen bepalingen. Om in dat kader ten aanzien van participanten de status onder FATCA of Nederlandse wetgeving te kunnen (blijven) vaststellen, wordt aan participanten documentatie opgevraagd. Als het Fonds, doordat het niet voldoet aan FATCA, wordt onderworpen aan bronbelasting van de Verenigde Staten op haar beleggingen, dan kan dit gevolgen hebben voor de intrinsieke waarde (ook wel bekend onder de term Net Asset Value of NAV).

RISICO	RISICOBEREIDHEID	IMPACT	MATERIALISATIE	BEHEERSING
Fiscaal en Juridisch risico	Laag	Hoog	Fiscale en juridische risico's hebben in de verslagperiode geen negatieve impact gehad op het Fonds.	De Beheerder heeft periodiek overleg met Juridisch en Fiscaal adviseurs en Compliance.

Compliance risico

Compliance risico betreft het risico dat consequenties van (veranderende) wet- en regelgeving niet of niet tijdig worden onderkend waardoor wet- en regelgeving wordt overtreden. Naast het externe aspect van het compliance risico bestaat er ook een intern deel dat betrekking heeft op het risico dat niet of niet tijdig wordt voldaan aan interne regelgeving (beleid). Het beleid ziet er op toe dat periodiek wordt gecontroleerd of het beleid voldoet aan wet- en regelgeving.

Integriteitsrisico

Een specifieke vorm van compliance risico is het integriteitsrisico. Dat betreft aantasting van de reputatie, het vermogen of het resultaat van ACTIAM als gevolg van fraude of het niet naleven van (interne en externe) wet- en regelgeving. Met name de cultuur en het gedrag van medewerkers, klanten en partijen waar ACTIAM zaken mee doet spelen een belangrijke rol. Handelingen die in strijd zijn met de kernwaarden van ACTIAM en VIVAT, de gedragscode of wettelijke bepalingen worden niet getolereerd. Het risico op fraude wordt gemitigeerd door middel van het door ACTIAM toegepaste 'three lines of defense model' en organisatorische maatregelen op het gebied van interne controle. Daarnaast wordt er, door middel van controleprocessen, door de bewaarder en de externe accountant ook aandacht besteed aan dit risico.

RISICO	RISICOBEREIDHEID	IMPACT	MATERIALISATIE	BEHEERSING
Compliance risico	Laag	Hoog	Compliance risico's hebben in de verslagperiode geen negatieve impact gehad op het Fonds.	Een compliance officer signaleert veranderingen in/ nieuwe wet- en regelgeving en monitort op de tijdige implementatie hiervan. Om integriteit te borgen worden passende maatregelen getroffen door ACTIAM.

Operationeel risico

Operationeel risico betreft het van risico op schommelingen in de omvang en het rendement van het Fonds als gevolg van ontoereikende of gebrekkige interne beheersing van processen en systemen.

Procesrisico

Een specifieke vorm van operationeel risico is procesrisico. Dit is het risico van directe of indirecte verliezen die het gevolg zijn van ontoereikende of gebrekkige opzet, bestaan en werking van interne processen.

Systeemrisico

Een specifieke vorm van operationeel risico is systeemrisico. Dit is het risico van directe of indirecte verliezen die het gevolg zijn van tekortkomingen in informatietechnologiesystemen ten behoeve van adequate en tijdige informatieverwerking en communicatie. Het beschikken over adequate informatietechnologiesystemen is cruciaal om de continuïteit en beheersbaarheid van de processen en dienstverlening ten behoeve van het Fonds te kunnen waarborgen. Er zijn verschillende maatregelen van toepassing om systeemrisico's te mitigeren, waaronder het in geval van uitval beschikbaar hebben van adequate back up en recovery systemen en business continuity planning.

Cybercriminaliteitsrisico

Een specifiek operationeel risico is het cybercriminaliteitsrisico. Bestrijding van cybercriminaliteit is een topprioriteit voor ACTIAM. In 2018 hebben zich binnen ACTIAM geen incidenten voorgedaan met betrekking tot cybercriminaliteit. Passende organisatorische en technologische maatregelen zijn getroffen om cybercriminaliteitsrisico's te mitigeren, onder andere door de samenwerking van VIVAT IT met het National Cyber Security Centre en samenwerkingen met grote Nederlandse verzekeringsmaatschappijen. Ook in 2019 zullen nieuwe maatregelen worden geïmplementeerd om de controle over het cybercriminaliteitsrisico te behouden.

ESG-risico

Een specifiek operationeel risico is het ESG-risico. Het ESG-risico wordt gedefinieerd als het risico dat ondernemingen, instellingen of overheden ten onrechte zijn toegelaten tot het beleggingsuniversum, dan wel dat deze ten onrechte zijn uitgesloten van het beleggingsuniversum. De mogelijkheid bestaat dat door het Fonds belegd wordt in een onderneming, instelling of overheid die niet voldoet aan de duurzaamheidscriteria van ACTIAM. De Beheerder voert met gebruikmaking van gestandaardiseerde processen op basis van objectieve informatie onderzoek uit, met als doel dit risico te beperken.

Wanneer blijkt dat de onderneming, overheid of instelling niet voldoet aan de duurzaamheidscriteria, zal de vermogenstitel binnen 30 werkdagen uit de beleggingsportefeuille verkocht worden, tenzij in het belang van de participanten voor de verkoop een langere periode mag worden gehanteerd.

RISICO	RISICOBEREIDHEID	IMPACT	MATERIALISATIE	BEHEERSING
Operationeel risico	Laag	Hoog	Operationele risico's hebben in de verslagperiode geen negatieve impact gehad op . Het ESG-risico is mogelijk beïnvloed aangezien er in de verslagperiode nieuwe bedrijven zijn uitgesloten en toegelaten.	ACTIAM's internal control framework wordt jaarlijks extern getoetst in het kader van ISAE 3402 type II verklaring. Het ESG-risico wordt beheerd door het beleggingsuniversum minimaal viermaal per jaar en de lijst met uitgesloten bedrijven minimaal tweemaal per jaar te toetsen op de uitsluitingscriteria.

Uitbestedingsrisico

Uitbesteding van activiteiten brengt als risico met zich mee dat de wederpartij niet aan haar verplichtingen voldoet, ondanks gemaakte afspraken zoals deze zijn vastgelegd in contracten met uitbestedingsrelaties. ACTIAM heeft de uitvoering van de aan het Fonds gerelateerde administratie, rapportage en verslaglegging uitbesteed aan BNP Paribas Securities Services SCA. De uitvoering van het engagement- en stembeleid is uitbesteed aan GES International AB. Daarnaast heeft ACTIAM het vermogensbeheer van diverse fondsen uitbesteed aan verschillende

vermogensbeheerders. De uitgangspunten van de samenwerking met uitbestedingsrelaties zijn schriftelijk vastgelegd in overeenkomsten. In deze overeenkomsten zijn onder meer bepalingen opgenomen die waarborgen dat ACTIAM kan voldoen aan de eisen welke voortvloeien uit de Wft en de AIFMD. Voorts zijn in de overeenkomsten bepalingen opgenomen met betrekking tot prestatienormen, onderlinge informatieverschaffing en de vergoeding.

Met partijen waar vermogensbeheer aan uitbesteed is, heeft ACTIAM een vermogensbeheerovereenkomst gesloten, waarin onder andere de beleggingsrestricties zijn uitgewerkt en afspraken zijn gemaakt over onder meer rapportages en beëindiging. De beleggingsrestricties zijn een gedetailleerde en concrete uitwerking van het beleggingsbeleid. Uitbesteding van vermogensbeheer ontslaat ACTIAM niet van haar eindverantwoordelijkheid jegens beleggers. De vermogensbeheerders bewaken op basis van risicomanagementsystemen de beleggingsportefeuilles, zodat deze steeds voldoen aan bedoelde restricties.

ACTIAM heeft uitbestedingsprocedures geïmplementeerd die onder meer toezien op het monitoren van de uitbestede activiteiten. Monitoring vindt daarbij plaats op basis van de rapportages en ‘in-control statements’. Assurance rapportages, zoals ISAE 3402 rapporten, worden gebruikt om vast te stellen dat de interne risicobeheersingsprocedures van de betreffende uitbestedingsrelatie adequaat zijn. Indien nodig kunnen additionele activiteiten worden uitgevoerd, zoals het uitvoeren van een due diligence. In de overeenkomsten zijn bepalingen opgenomen met betrekking tot aansprakelijkheden tussen ACTIAM en de betreffende partij. Bij de vermogensbeheerovereenkomsten is ACTIAM te allen tijde bevoegd om de samenwerking te beëindigen en de taken uit te besteden aan andere bevoegde instellingen, dan wel zelf ter hand te nemen. Tenslotte ziet het ACTIAM beleid er ook op toe dat periodiek wordt gecontroleerd of het beleid voldoet aan wet- en regelgeving.

RISICO	RISICOBEREIDHEID	IMPACT	MATERIALISATIE	BEHEERSING
Uitbestedingsrisico	Laag	Hoog	Uitbestedingsrisico's hebben in de verslagperiode geen negatieve impact gehad op het Fonds.	Het uitbestedingsrisico wordt beheerst op basis van de toepassing van het uitbestedingsbeleid waarin het monitoren van gedelegeerde taken centraal staat, onder meer op basis van het verkrijgen van de ISAE 3402 type II verklaring.

Bewaarnemingsrisico

Bewaarnemingsrisico is het risico dat activa verloren gaan als gevolg van onder meer insolventie of fraude bij de entiteit waar financiële instrumenten in bewaring zijn gegeven. Dit vindt plaats bij de custodian dan wel, indien van toepassing, bij subcustodians die zijn aangesteld. Ter beperking van het bewaarnemingsrisico heeft de custodian interne controlemaatregelen getroffen. Dit risico is ook van toepassing indien er financiële instrumenten worden uitgeleend aan andere financiële instellingen. Voor het Fonds is dit niet toegestaan.

Per 9 november 2018 is BNP Paribas Securities Services SCA, Amsterdam branch aangesteld als bewaarder (depository) en custodian voor de AIF-Fondsen onder beheer van ACTIAM. Op 28 november 2018 is BNP Paribas Securities Services SCA, Amsterdam branch aangesteld als bewaarder en custodian voor het Fonds. BNP Paribas Securities Services SCA, Amsterdam branch neemt de werkzaamheden over van de voormalige bewaarder, KAS Trust & Depositary Services B.V., en de voormalige custodian, KAS Bank N.V. Bij de selectie van BNP Paribas Securities Services SCA, Amsterdam branch is gelet op onder andere reputatie, passende dienstverlening, kredietwaardigheid en de kwaliteit van de dienstverlening die onder andere wordt gecontroleerd aan de hand van de ISAE 3402 type II verklaring.

Gedurende de migratie van stukken van de voormalige bewaarder en custodian naar de per 9 november 2018 aangestelde bewaarder en custodian hebben twee vormen van controle plaatsgevonden. Enerzijds is er mede op basis van de Net Asset Value (NAV) gecontroleerd dat alle effecten overgedragen zijn. Daarnaast heeft een afloopcontrole plaatsgevonden op basis van reconciliatie tussen de overgangsinstructies vanuit KAS Trust & Depositary Services B.V. en KAS Bank N.V., en de ontvangstbevestigingen vanuit BNP Paribas Securities Services SCA, Amsterdam branch. De migratierisico's werden beheerst door middel van aan de migratie gerelateerde contractuele afspraken met KAS Bank N.V. en BNP Paribas Securities Services SCA, Amsterdam branch. Geen van de risico's welke mogelijk waren hadden kunnen voortvloeien uit de overgang van bewaarder en custodian hebben zich gematerialiseerd.

RISICO	RISICOBEREIDHEID	IMPACT	MATERIALISATIE	BEHEERSING
Bewaarnemingsrisico	Laag	Hoog	Bewaarnemingsrisico's hebben in de verslagperiode geen negatieve impact gehad op het Fonds.	Er zijn controlemaatregelen getroffen met de custodian.

1.11 RISICO'S IN DE VERSLAGPERIODE

De belangrijkste financiële risico's die betrekking hebben op het Fonds worden in de volgende tabel toegelicht.

BELANGRIJKSTE FINANCIËLE RISICO'S	RISICOBEREIDHEID	IMPACT	MATERIALISATIE	BEHEERSING
Marktrisico Op basis van het beleggingsbeleid worden actieve marktrisicoposities ingenomen.	Hoog	Hoog	Standaarddeviatie ultimo 2018: 10,1% (ultimo 2017: 7,3%). ¹ De VaR ultimo 2018 is 38,1% (ultimo 2017: 34,0%). ²	Actieve monitoring en maandelijkse rapportage over marktrisico.
Valutarisico Het Fonds is blootgesteld aan vreemde valuta.	Hoog	Hoog	In de toelichting op de jaarrekening is een valutaverdeling opgenomen en een opsplitsing van de (niet-)gerealiseerde koersresultaten en de valutaresultaten van het Fonds. In <u>paragraaf 1.8</u> is een toelichting opgenomen met betrekking tot de valuta ontwikkelingen in de verslagperiode.	Valutarisico's worden niet afgedekt.
Concentratierisico Er is sprake van concentratierisico omdat er enkel belegd wordt in opkomende landen.	Gemiddeld	Gemiddeld	In de paragraaf <u>Toelichting op de balans</u> wordt inzicht gegeven in de spreiding van de beleggingsportefeuille en daarmee een indicatie van het concentratierisico.	De beleggingen zijn over diverse landen, sectoren en ondernemingen gespreid. Binnen de opkomende landen is er sprake van een hoge mate van spreiding.
Actief rendementsrisico Er wordt een passief duurzaam beleggingsbeleid gevoerd waarmee gestreefd wordt naar een minimale tracking error.	Laag	Laag	Tracking error ultimo 2018: 0,65% (ultimo 2017: 1,46%). ³	De benchmark vormt het uitgangspunt voor de portefeuille. Vanwege de duurzame selectie zal de portefeuille afwijken van de benchmark.
<p>1 De volatiliteit van het Fonds wordt uitgedrukt in de standaarddeviatie. Deze wordt op jaarbasis weergegeven en berekend op maandbasis op basis van het aantal maanden dat het Fonds wordt aangeboden aan rendementen horende bij de posities in het Fonds op de rapportage datum.</p> <p>2 De Value at Risk (VaR) is een risicomaatstaf. Onder normale marktomstandigheden, bepaalt de VaR techniek de grootst mogelijke verlieswaarde, waarbij de verlieswaarde niet wordt overschreden met een waarschijnlijkheid van 99%. De VaR wordt op jaarbasis weergegeven en berekend op basis van de periode dat het Fonds wordt aangeboden aan dagelijkse rendementen horende bij de posities in het Fonds op de rapportage datum.</p> <p>3 De tracking error (ex-ante) is een risicomaatstaf die aangeeft in welke mate het rendement van de portefeuille afweek van de benchmark. De tracking error wordt op jaarbasis weergegeven en berekend op basis van de dagelijkse rendementen horende bij de posities in het Fonds op de rapportage datum. De tracking error wordt berekend op basis van de periode dat het Fonds wordt aangeboden .</p>				

1.12 VERKLARING OMTRENT DE BEDRIJFSVOERING

Wij beschikken over een beschrijving van de bedrijfsvoering, die voldoet aan de eisen van de Wet op het financieel toezicht (Wft) en het Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen (Bgfo). Wij hebben gedurende het afgelopen boekjaar verschillende aspecten van de bedrijfsvoering beoordeeld, waaronder de uitbestede activiteiten. Bij onze werkzaamheden hebben wij geen constatering gedaan op grond waarvan wij zouden moeten concluderen dat de beschrijving van de opzet van de bedrijfsvoering als bedoeld in artikel 115y lid 5 van het Bgfo niet voldoet aan de vereisten zoals opgenomen in de Wft en daaraan gerelateerde regelgeving. Op grond hiervan verklaren wij als Beheerder te beschikken over een beschrijving van de bedrijfsvoering als bedoeld in artikel 115y lid 5, die voldoet aan de eisen van het Bgfo.

Ook hebben wij niet geconstateerd dat de bedrijfsvoering niet effectief en niet overeenkomstig de beschrijving functioneert. Derhalve verklaren wij met een redelijke mate van zekerheid dat de bedrijfsvoering gedurende het verslagjaar effectief en overeenkomstig de beschrijving heeft gefunctioneerd.

1.13 PORTEFEUILLEBELEID EN RENDEMENT

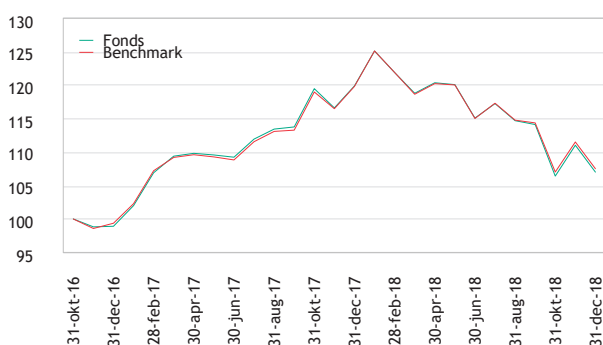
Het absolute rendement van het Fonds is over de verslagperiode uitgekomen op -10,8% (2017: 21,2%) tegenover -10,3% (2017: 20,6%) voor de benchmark.

	2018	14-10-2016 T/M 31-12-2017 ¹	SINDS START, GEANNUALI-SEERD
ARIFE Emerging Markets	-10,75%	21,21%	3,97%
MSCI Emerging Markets	-10,27%	20,59%	4,38%
(out)performance	-0,48%	0,62%	-0,41%

¹ ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is opgericht op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. Vergelijkende cijfers van voor 14 oktober 2016 zijn derhalve niet beschikbaar.

Voor meer informatie over het beleggingsresultaat per participatie vanaf de oprichtingsdatum van het Fonds, gesplitst naar inkomsten, waardeveranderingen en kosten wordt verwezen naar de toelichting op het fondsvermogen, als onderdeel van de toelichting op de balans, van het Fonds.

GEÏNDEXEERD RENDEMENTSVERLOOP

In 2018 verloor het Fonds aan waarde. De economische groei in opkomende landen was dit jaar gering, onder andere door zorgen over de financierbaarheid van opkomende landen waaronder Argentinië en Indonesië. China had last van terughoudendheid als gevolg van de negatieve effecten van de handelsoorlog. Opvallend was de koerswinst van de Braziliaanse aandelenmarkt. De Braziliaanse munt en aandelen wonnen flink terrein nadat Jair Bolsonaro de presidentsverkiezingen had gewonnen. Verwacht wordt dat de nieuwe president van Brazilië bedrijven gunstig gezind zal zijn.

Aandelenposities die de grootste bijdrage leverden:

- Sberbank Russia (bank, Rusland, -24%, relatieve bijdrage aan het rendement van het Fonds: +0,1%); de aandelenkoers daalde vanwege de vrees voor Amerikaanse sancties aan Russische bedrijven.
- POSCO (staalproducent, Zuid-Korea, -25%, relatieve bijdrage aan het rendement van het Fonds vanwege onderweging: +0,1%); het aandeel daalde als gevolg van de vertraging van de wereldwijde autoproductie.
- TATNEFT (energie, Rusland, +40%, relatieve bijdrage aan het rendement van het Fonds: +0,1%); de aandelenkoers steeg vanwege de stijging in de olieprijs.
- Tata Motors Limited (autofabrikant, India, -62%, relatieve bijdrage aan het rendement van het Fonds vanwege onderweging: +0,1%); de koers daalde als gevolg van de tegenwind die ervaren werd door de auto-industrie.
- Naspers Limited (internet en media, Zuid-Afrika: -24%, relatieve bijdrage aan het rendement van het Fonds vanwege onderweging: +0,1%); de koers van het aandeel daalde als gevolg van de brede verkoop van technologieaandelen door beleggers.

	OUTPERFORMANCE
ARIFE Emerging Markets	-48 bp

Ultimo 2018 zaten er 791 bedrijven in de portefeuille. Ultimo 2018 vielen 72 bedrijven buiten het beleggingsuniversum, deze 'uitsluitingen' hadden een gewicht van 8,0% in de index ten opzichte van 8,0% ultimo 2017.

1.14 **BELONINGSBELEID**

In deze paragraaf wordt het beloningsbeleid van ACTIAM beschreven en wordt uiteengezet hoe dit beleid in de praktijk wordt gebracht.

ACTIAM streeft naar een zorgvuldig, beheerst en duurzaam beloningsbeleid, dat aansluit bij de strategie, risicobereidheid en waarden van ACTIAM. Het beleid is in overeenstemming met relevante vereisten op grond van wet- en regelgeving. Leidend principe in het beloningsbeleid is dat medewerkers van ACTIAM niet worden aangemoedigd om meer risico's te nemen dan verantwoord wordt geacht binnen het kader van een te allen tijde respectvolle behartiging van de belangen van klanten en beleggers in de fondsen die ACTIAM beheert.

GOVERNANCE

Het beloningsbeleid van ACTIAM is opgesteld binnen de kaders van het goedgekeurde groepsbeloningsbeleid van VIVAT in de hoedanigheid van aandeelhouder van ACTIAM. Daarbij houdt het beloningsbeleid rekening met de regels waaraan ACTIAM moet voldoen in haar hoedanigheid van fondsbeheerder onder de AIFM-richtlijn. Het beloningsbeleid van ACTIAM is uit dien hoofde gebaseerd op de Richtlijn inzake beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen 2011/61/EU ("AIFMD") en de Richtlijnen inzake beheerst beloningsbeleid onder de AIFMD ("ESMA Richtsnoeren"). Het beloningsbeleid sluit aan bij de Wet beloningsbeleid financiële ondernemingen ("Wbfo") in samenhang met de Wet op het financieel toezicht ("Wft"), de Gedelegeerde Verordening (EU) 2015/35 van de Commissie van 10 oktober 2014 (Solvency II), en de Richtsnoeren voor het Governancestelsel van de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen ("EIOPA Richtsnoeren"). Het beloningsbeleid van ACTIAM is goedgekeurd door de Raad van Commissarissen van VIVAT.

Alle medewerkers dienen zich te houden aan de Gedragscode, de eed en alle toepasselijke regelgeving. ACTIAM moedigt alle medewerkers voor wie dit relevant is aan om te zorgen voor een basisregister Integriteit van DSI en eist van medewerkers in bepaalde functies VBA- of CFA-certificering dan wel een aanvullende DSI-registratie.

Verder neemt ACTIAM regelmatig deel aan marktonderzoek van de KornFerry Hay Group, dat het beloningsbeleid van gelijksoortige fonds- en vermogensbeheerders in kaart brengt. Met behulp van de resultaten verkrijgt ACTIAM inzicht in de concurrentiekracht van haar beloningsbeleid en kan zij haar beloningsbeleid vergelijken met best practices in de markt.

GEÏDENTIFICEERDE MEDEWERKERS (IDENTIFIED STAFF)

Ingevolge artikel 20 van de ESMA Richtsnoeren moeten de navolgende categorieën medewerkers, behalve wanneer wordt aangetoond dat de betreffende medewerkers geen materiële invloed hebben op het risicoprofiel van de Beheerder van een alternatieve beleggingsinstelling ("abi-beheerder") of het risicoprofiel van een door deze beheerde alternatieve beleggingsinstelling ("abi"), worden aangemerkt als 'geïdentificeerde medewerkers' ("Identified Staff"):

- Uitvoerende en niet-uitvoerende leden van het bestuursorgaan van de abi-beheerder, afhankelijk van de plaatselijke rechtsvorm van de abi-beheerder, zoals: directieleden, bestuursleden, de chief executive officer en/ of uitvoerende en niet-uitvoerende vennoten;
- Hogere leidinggevenden;
- Medewerkers met controletaken;
- Medewerkers die leiding geven op het gebied van portefeuillebeheer, administratie, marketing en personeelszaken;
- Andere risiconemers, zoals: medewerkers wier beroepsactiviteiten - individueel of collectief genomen, als de leden van een groep (bijvoorbeeld een bedrijfsonderdeel of afdeling) - van materiële invloed kunnen zijn op het risicoprofiel van de abi-beheerder of een door hem beheerde abi, met inbegrip van personen die bevoegd zijn overeenkomsten te tekenen, posities in te nemen en beslissingen te nemen die materieel van invloed zijn op de risicoposities van de abi-beheerder of van een door hem beheerde abi.

VIVAT heeft een Werkgroep Identified Staff in het leven geroepen, waarin de directieleden van Human Resources, Legal, Financial Risk, Non-Financial Risk en Audit ("Werkgroep Identified Staff") zitting hebben. De Werkgroep Identified Staff adviseert de Raad van Commissarissen van VIVAT bij de besluitvorming over de lijst van geïdentificeerde medewerkers en de beloning van geïdentificeerde medewerkers. Een lijst van geïdentificeerde medewerkers wordt centraal vastgelegd en ten minste eenmaal per jaar geactualiseerd. Daarnaast worden de criteria voor het bepalen in hoeverre een medewerker valt onder de categorie geïdentificeerde medewerkers jaarlijks herzien in overeenstemming met toepasselijke wet- en regelgeving en de ESMA Richtsnoeren.

Als onderdeel van de selectieprocedure bij werving van nieuwe medewerkers wordt een kandidaat voor een functie binnen de categorie geïdentificeerde medewerker voorgelegd aan het Remuneration and Nomination Committee van de Raad van Commissarissen van VIVAT ("ReNomCo"). De ReNomCo verleent goedkeuring aan de arbeidsvoorwaarden, met inbegrip van de beloning van geïdentificeerde medewerkers. Voordat de kandidaat aan de commissie wordt voorgelegd, verleent de directie van ACTIAM goedkeuring voor de indienstneming van de kandidaat.

EMOLUMENTEN

De beloning van medewerkers van ACTIAM bestaat uit een vast jaarsalaris, een variabele beloning, een pensioenregeling en overige secundaire arbeidsvoorwaarden. ACTIAM heeft afzonderlijke variabele beloningsregelingen voor geïdentificeerde medewerkers en niet-geïdentificeerde medewerkers. Met ingang van 2018 heeft VIVAT de reguliere, jaarlijkse, prestatiegerelateerde variabele beloning voor directieleden van ACTIAM afgeschaft.

Vaste beloning

Het vaste bruto jaarsalaris bestaat uit een vast bruto jaarsalaris, waaronder een vakantie-uitkering van 8% en een dertiende maand van 8,33% en, voor zover van toepassing, overige vaste toeslagen. Het bruto jaarsalaris wordt gebaseerd op de van toepassing zijnde salarisschaal. Elke verhoging van het jaarsalaris is afhankelijk van prestaties in samenhang met competenties, ruimte in de salarisschaal en is tevens onderhevig aan financiële criteria op het niveau van ACTIAM en VIVAT ("Knock-outs").

Pensioen

Nagenoeg alle medewerkers van ACTIAM nemen deel aan de pensioenregeling van VIVAT. De regeling is een beschikbarepremieregeling in het kader van IAS 19, ofte wel International Accounting Standards 19. VIVAT en de medewerkers betalen een werkgevers- respectievelijk werknemersbijdrage. Voor medewerkers die op 31 december 2017 in dienst waren bij ACTIAM met een hoger salaris dan het maximale pensioengevend salaris, wordt een compensatie van 16,35% over het pensioengevend salaris boven € 105.075 toegepast. De permanente toeslag is niet pensioengevend en wordt niet meegenomen in de berekening van ontslagvergoedingen, met inbegrip van de transitievergoeding of andere salariscomponenten of vergoedingen.

Variabele beloning en prestatiedoelen

De prestatiecyclus begint met het bepalen van de prestatiedoelen, welke in het eerste kwartaal van 2018 zijn vastgesteld. De prestatiedoelen sluiten aan bij de doelen en de missie en visie van ACTIAM. In 2018 zijn voor medewerkers twee algemene categorieën doelstellingen of key performance indicators ("KPI's") vastgesteld: niet-financiële KPI's en financiële KPI's. Voor alle managementfuncties binnen VIVAT en ACTIAM is een extra KPI bepaald, namelijk het onderhouden van een beheerste organisatie. Alle medewerkers is daarnaast gevraagd een KPI aan te dragen die kan bijdragen aan innovatie. Verder mogen medewerkers hun eigen competentiefocus bepalen, hetgeen persoonlijke ontwikkeling stimuleert. Voor elke individuele medewerker zijn deze competenties voor persoonlijke ontwikkeling vastgesteld en gekozen uit een groot aantal waarden van de onderneming met een focus op gedragsverandering en het nemen van eigen verantwoordelijkheid.

Onder de variabele beloningsregelingen worden voor de prestatieperiode duidelijke en meetbare KPI's gedefinieerd. De toekenning van variabele beloning is afhankelijk van het realiseren van deze KPI's. De KPI's hebben betrekking op zowel financiële als niet-financiële doelstellingen. De belangrijkste KPI's hebben betrekking op klanttevredenheid (deze KPI geldt voor alle medewerkers), de kwaliteit van de bedrijfsvoering, risicobeheer, beleggingsprestatie, ESG-doelen en de commerciële en financiële resultaten van ACTIAM. Waar mogelijk en van toepassing, wordt bij het bepalen van KPI's zoveel als mogelijk rekening gehouden met de volgende stakeholders:

- klanten en/of beleggers in fondsen die ACTIAM beheert;
- medewerkers;
- VIVAT en haar aandeelhouder(s);
- de samenleving als geheel.

Niet meer dan 50% van de KPI's mag betrekking hebben op financiële doelstellingen. Voor medewerkers in controle- en toezichhoudende taken, waaronder de afdeling Risk Management, zijn geen financiële KPI's vastgesteld. Ingeval van buitengewone prestaties bedraagt de variabele beloning binnen ACTIAM maximaal 50% van het vaste jaarsalaris voor senior portefeuillebeheerders (voor overige medewerkers geldt een lager maximum). De maximale variabele beloning zoals bepaald in de Wbfo geldt voor alle medewerkers van VIVAT. Ingevolge de Wbfo mag de variabele beloning van een medewerkers van een financiële instelling niet hoger zijn

dan 20% van de vaste beloning. Dit maximum geldt echter niet voor medewerkers van beheerders van alternatieve beleggingsfondsen met een vergunning onder de AIFM-richtlijn, zoals ACTIAM.

Voor geïdentificeerde medewerkers gelden specifieke regels voor het vaststellen van prestatiedoelstellingen, het bepalen in hoeverre die doelstellingen zijn bereikt, en het vaststellen en uitbetalen van variabele beloning. Ten aanzien van de prestatiedoelstellingen wordt vooraf een risicobeoordeling verricht.

Toekenning variabele beloning

Variabele beloning voor niet-geïdentificeerde medewerkers wordt, indien van toepassing, direct contant toegekend. Voor geïdentificeerde medewerkers wordt variabele beloning in twee gedeelten toegekend: een direct/onvoorwaardelijk deel (60%) en een uitgesteld/voorwaardelijk deel (40%). 50% van de variabele beloning van geïdentificeerde medewerkers wordt contant betaald en 50% is gebaseerd op het rendement van ACTIAM Duurzaam Mixfonds Neutraal, een subfonds van ACTIAM Beleggingsfondsen N.V. Het uitgestelde deel van de variabele beloning wordt betaald drie jaar volgend op het jaar waarin de beloning is toegekend. Het aandelen component kent aanvullend een retentieperiode van een jaar. Voor vermogensbeheerders wordt een 3-jaars resultaatdoelstelling vastgesteld, die moet zijn gerealiseerd alvorens recht ontstaat op het uitgestelde deel. Het uitgestelde deel van de variabele beloning kan op basis van een achteraf verrichte risicobeoordeling neerwaarts worden bijgesteld.

Een variabele beloning wordt toegekend nadat is beoordeeld in hoeverre de vooraf vastgestelde KPI's zijn gerealiseerd. Deze beoordeling omvat relevante input van, onder andere, de afdeling Risk Management en de afdeling Compliance in het kader van de risicobeoordeling achteraf. Ten behoeve van deze beoordeling worden de resultaten en incentives opgenomen in een gecentraliseerde database. Het besluit tot toekenning wordt uiteindelijk genomen door de directie van ACTIAM, en vervolgens de Raad van Bestuur van VIVAT. Voor geïdentificeerde medewerkers is de goedkeuring van de ReNomCo benodigd. De leidende beginselen, met inbegrip van de Knock-outs, worden toegepast alvorens enige variabele beloning wordt toegekend.

Hold back & claw back

VIVAT is bevoegd alle toegekende variabele beloningen geheel of gedeeltelijk niet uit te betalen (“hold back”) of terug te vorderen (“claw back”) (artikel 2:135 lid 6 & 8 BW in samenhang met artikel 1:127 lid 2 & 3 Wft). Gehele of gedeeltelijke hold back of claw back zal in ieder geval plaatsvinden wanneer de medewerker niet heeft voldaan aan relevante eisen van bekwaamheid of gepast gedrag, of wanneer deze verantwoordelijk was voor gedrag dat heeft geleid tot een aanzienlijke verslechtering van de financiële positie van VIVAT en/of ACTIAM.

Ontslagvergoeding

Als er een medewerker recht heeft op een ontslagvergoeding, zal deze gelijk zijn aan de transitievergoeding in de zin van artikel 7:673 BW. Er zijn twee uitzonderingen, tenzij (i) de desbetreffende medewerker kan profiteren van een andere regeling die uitdrukkelijk is overeengekomen in een toepasselijk sociaal plan of (ii) de directie van ACTIAM en de Raad van Bestuur van VIVAT of, waar het een vergoeding voor de directie of de geïdentificeerde medewerkers van ACTIAM betreft, de ReNomCo anders hebben/heeft bepaald, en de vergoeding is goedgekeurd door de Raad van Commissarissen van VIVAT.

VIVAT, met inbegrip van ACTIAM, is met de bonden een nieuw Sociaal Plan 2018-2019 overeengekomen, dat van toepassing is bij reorganisatie(s).

Tekenbonus & retentiebonus

Bij ACTIAM kunnen speciale afspraken worden gemaakt over retentie- en of tekenbonussen voor medewerkers. Bij het maken van dit soort afspraken wordt de grootst mogelijke terughoudendheid betracht. Dit soort afspraken is uitsluitend toegestaan indien goedgekeurd in overeenstemming met wet- en regelgeving alsook de governance van VIVAT en ACTIAM.

In verband met de aangekondigde strategische herziening van de aandeelhouder heeft VIVAT van de toezichthouders goedkeuring verkregen voor een retentieregeling voor enkele medewerkers die werken voor ACTIAM.

Overige arbeidsvoorwaarden

Al naar gelang de trede in de salarisschaal, komen enkele hogere managers binnen ACTIAM in aanmerking voor een leaseauto of een leaseautovergoeding. In 2018 is het leasebeleid beperkt tot het leasen van 100% elektrische auto's. Daarnaast is ook de groep die in aanmerking komt voor een leaseauto verkleind. In het kader van de beginselen van *impact investing* waaraan ACTIAM zich heeft verbonden, zijn bepaalde types en merken auto's niet beschikbaar.

BELONING IN DE VERSLAGPERIODE

In 2018 kende ACTIAM € 14,0 miljoen aan beloning toe aan haar medewerkers (in 2017: € 15,3 miljoen). Dit bedrag valt uiteen in een bedrag van € 13,4 miljoen aan vaste beloning (in 2017: € 13,9 miljoen) en een bedrag van € 0,6 miljoen aan variabele beloning (in 2017: € 1,4 miljoen). De in 2018 toegekende variabele beloning heeft betrekking op het financiële jaar 2017 en omvat tevens het uitgestelde deel van het jaar 2014.

Geïdentificeerde medewerkers, welke hun variabele beloning voor 50% gebaseerd op het rendement van ACTIAM Duurzaam Mixfonds Neutraal ontvangen, hebben over het jaar 2016 na de retentieperiode een bedrag € 7,60 per aandeel aan dividend ontvangen in 2018.

In verband met de financiële resultaten van VIVAT in 2017, hebben de Raad van Bestuur van VIVAT en de directie van ACTIAM besloten het totale bedrag aan variabele beloning te verlagen.

De toekenning van eventuele variabele beloning over 2018 wordt genomen na de datum van publicatie van het jaarverslag.

In 2018 had ACTIAM een gemiddeld fte van 102 (in 2017: 115 fte). Onderstaande tabel geeft de toegekende beloning in 2018 weer.

	AANTAL PERSONEN IN 2018 ¹	VASTE BELONING 2018 IN EURO'S ²	VARIABLE BELONING 2018 IN EURO'S
Directie ⁴	4	945.793	0
Identified Staff	39	6.109.087	372.526 ³
Medewerkers in controle functies ⁴	3	368.860	20.114 ³
Overige medewerkers	72	5.944.365	277.995
Totaal	118	13.368.105	670.635³

1 Door in- en uitstroom van medewerkers is het aantal begunstigen hoger dan het gemiddelde aantal medewerkers.

2 Met inbegrip van sociale-zekerheidsbijdragen, pensioenpremies en overige betaalde beloning.

3 Deze cijfers zijn aangepast na de aftekendatum op 6 maart 2019 en voor de vaststelling van de jaarrekening door de Vergadering van Participanten (VvP) op 18 april 2019.

4 Onder wie tevens geïdentificeerde medewerkers.

Aantal medewerkers met een beloning van meer dan € 1 miljoen

In 2018 heeft geen van de medewerkers van ACTIAM een totale beloning ontvangen van meer dan € 1 miljoen.

BELONINGSBELEID UITBESTEDINGSRELATIES

Alvorens een externe vermogensbeheerder aan te stellen, voert ACTIAM een 'due diligence' onderzoek uit naar de desbetreffende vermogensbeheerder. Een beoordeling van het beloningsbeleid van de externe beheerder vormt een onderdeel van het due diligence onderzoek. Het beloningsbeleid moet verenigbaar zijn met de belangen van fondsdeelnemers, en derhalve behoren passende incentives te worden ingezet. Deze incentives dienen aan te sluiten bij de doelstellingen van het beleggingsfonds waarvoor de vermogensbeheerder wordt aangesteld, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen actief en passief beheerde fondsen. Voor actief beheerde fondsen beoordeelt ACTIAM bijvoorbeeld in hoeverre de beleggingshorizon van de externe vermogensbeheerder aansluit bij de prestatiehorizon van het beleggingsfonds, normaliter 3 tot 5 jaar. Voor actief beheerde fondsen die ernaar streven een hoger rendement te realiseren dan dat van de benchmark beoordeelt ACTIAM in hoeverre het beloningsbeleid van de externe vermogensbeheerder is verbonden met risico gecorrigeerde maatstaven, met bijvoorbeeld gebruikmaking van de 'informatieratio'. Voor passief beheerde beleggingsfondsen is een aan actief rendement gerelateerde beloning minder wenselijk. In dergelijke gevallen beoordeelt ACTIAM in hoeverre de prestatie maatstaven op passende wijze zijn verbonden met de wijze waarop het rendement van het beleggingsfonds dat van de benchmark volgt, met bijvoorbeeld gebruikmaking van tracking errors.

Naast periodieke monitoring van het beloningsbeleid wordt voorafgaand aan initiële selectie bij externe vermogensbeheerders informatie opgevraagd omtrent het beloningsbeleid van zowel 'identified staff' als 'non-identified staff' bij desbetreffende beheerders, bijvoorbeeld om erop toe te zien dat voor risicomanagement en compliance functies in het beloningsbeleid geen performance-gerelateerde prestatieprikkels worden gehanteerd. ACTIAM vraagt jaarlijks informatie op bij externe vermogensbeheerders over hoe het beloningsbeleid wordt toegepast.

Met betrekking tot de Questionnaire van de ESMA 34-32-352, Sectie 1, Vraag 6, sub i) verwijst de Beheerder naar de website² van de externe vermogensbeheerder waar informatie over het door Amundi Asset management S.A. gehanteerde beloningsbeleid is opgenomen.

² www.amundi.com , documentnaam: Registration document

Utrecht, 6 maart 2019

Directie van ACTIAM N.V.

H. van Houwelingen

D.G. Keiller

W.M. Schouten

BIJLAGE: LIJST VAN UITGESLOTEN BEDRIJVEN PER 31 DECEMBER 2018

BEDRIJF	SECTOR	REGIO	OVERTREDEN PRINCIPE
Adani Ports and Special Economic Zone	Transport	Opkomende markten	Milieu
Aerojet Rocketdyne Holdings Inc ¹	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Aeroteh SA ¹	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
Airbus Group Finance BV	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
Airbus Group SE	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
Alpha Natural Resources Inc ¹	Energie	Noord-Amerika	Milieu
Altria Group	Voedsel, dranken & tabak	Noord-Amerika	Klant- en productintegriteit
Aluminum Corporation of China Ltd	Grondstoffen	Opkomende markten	Milieu
ArcelorMittal SA	Grondstoffen	Europa	Milieu
Arch Coal Inc ¹	Energie	Noord-Amerika	Milieu
Aryt Industries Ltd ¹	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
Ashot Ashkelon Industries Ltd ¹	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
AviChina Industry & Technology Company Ltd	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Wapens
Babcock International Group Plc	Zakelijke dienstverlening	Europa	Wapens
BAE Systems Plc	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
Bank Vtb PAO	Banken	Opkomende markten	Mensenrechten
Banpu Public Company Ltd	Energie	Opkomende markten	Milieu
Barrick Gold Corporation	Grondstoffen	Noord-Amerika	Milieu
BAT Capital Corp ²	Voedsel, dranken & tabak	Europa	Klant- en productintegriteit
BAT Intl Finance Plc	Voedsel, dranken & tabak	Europa	Klant- en productintegriteit
Beijing Capital International Airport Company	Transport	Opkomende markten	Corruptie
Berjaya Sports Toto Berhad ¹	Dienstverlening	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
Bharat Heavy Electricals	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Wapens
Bloomberry Resorts ^{1,5}	Dienstverlening	Opkomende Markten	Klant- en productintegriteit
British American Tobacco (Malaysia) Berhad	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
British American Tobacco Plc	Voedsel, dranken & tabak	Europa	Klant- en productintegriteit
BWX Technologies Inc ¹	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Canadian Tire Corp ³	Voeding & detailhandel	Noord-Amerika	Wapens
Centrais Eletricas Brasileiras SA ¹	Nutsbedrijven	Noord-Amerika	Mensenrechten en Milieu
China Avionics Systems Company Ltd ⁴	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Wapens
China Coal Energy Company Ltd ¹	Energie	Opkomende markten	Milieu
China Mobile Ltd	Telecommunicatie	Opkomende markten	Corruptie en Mensenrechten
China Petroleum & Chemical Corporation (SINOPEC)	Energie	Opkomende markten	Mensenrechten
China Power International Development ¹	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu
China Resources Power Holdings	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu
China Shenhua Energy Company Ltd	Energie	Opkomende markten	Milieu
China Spacesat Company Ltd ⁴	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Wapens
Coal India	Energie	Opkomende markten	Mensenrechten en Milieu
Compagnie Financière Richemont SA	Consumptiegoederen & kleding	Europa	Wapens
Continental Resources ²	Energie	Noord-Amerika	Milieu
CONSOL Energy Inc ¹	Energie	Noord-Amerika	Milieu
Crown Resorts Ltd	Dienstverlening	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
Daicel Corporation	Grondstoffen	Azië-Pacific	Wapens
Dassault Aviation SA	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
DICK's Sporting Goods Inc ¹	Retail	Noord-Amerika	Wapens
DMCI Holdings	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Milieu
DTE Energy Company	Nutsbedrijven	Noord-Amerika	Milieu
Eastern Co SAE ²	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
ENEA SA ¹	Nutsbedrijven	Europa	Milieu
Exxaro Resources Ltd	Energie	Opkomende markten	Milieu
Federal State Unitary Enterprise SPLAV State Research & Production Association ¹	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Wapens

BEDRIJF	SECTOR	REGIO	OVERTREDEN PRINCIPE
Fluor Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Freeport-McMoRan Inc	Grondstoffen	Noord-Amerika	Mensenrechten en Milieu
G4S International Finance Plc	Zakelijke dienstverlening	Europa	Mensenrechten
G4S Plc	Zakelijke dienstverlening	Europa	Mensenrechten
Galaxy Entertainment Group	Dienstverlening	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
Gazprom PAO	Energie	Opkomende markten	Milieu
General Dynamics Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Genting Behad	Dienstverlening	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
Genting Malaysia Berhad	Dienstverlening	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
Genting Plantations Berhad ²	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
Genting Singapore Plc	Dienstverlening	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
Greek Organisation Of Football Prognostics SA	Dienstverlening	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
Grupo México S.A.B. de C.V.	Grondstoffen	Opkomende markten	Arbeidsrechten
Guangdong Investment Ltd	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu
GVC Holdings ⁵	Dienstverlening	Europa	Klant- en productintegriteit
Hanwha Corporation	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Wapens
Hanwha Techwin Co Ltd ¹	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Wapens
Harris Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Honeywell International Inc	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Huadian Power International Corporation Ltd	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu
Huaneng Power International Inc	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu
Huntington Ingalls Industry	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Imperial Brands Finance Plc	Voedsel, dranken & tabak	Europa	Klant- en productintegriteit
Imperial Brands Plc	Voedsel, dranken & tabak	Europa	Klant- en productintegriteit
Inner Mongolia Yitai Coal Company Ltd ⁴	Energie	Opkomende markten	Milieu
IOI Corporation Berhad	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	Mensenrechten en Milieu
ITC Ltd	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
Jacobs Engineering Group Inc	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Japan Tobacco Inc	Voedsel, dranken & tabak	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
Jardine Cycle & Carriage Ltd	Retail	Azië-Pacific	Milieu
Jastrzebska Spolka Weglowa Spolka Akcyjna	Grondstoffen	Opkomende markten	Milieu
Jiangxi Copper Co Ltd	Grondstoffen	Opkomende markten	Milieu
Kangwon Land Inc	Dienstverlening	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
Kingston Financial Group Ltd ¹	Gediversifieerde financiële dienstverlening	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
KT&G Corporation	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
Kuala Lumpur Kepong Berhad	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	Arbeidsrechten en Mensenrechten
Larsen & Toubro Ltd	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Wapens
Las Vegas Sands Corporation	Dienstverlening	Noord-Amerika	Klant- en productintegriteit
Leidos Holdings ⁶	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Leonardo Finmeccanica SpA	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
Lockheed Martin Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
MDU Resources Group Inc ¹	Nutsbedrijven	Noord-Amerika	Milieu
Melco Resorts & Entertainment Ltd	Dienstverlening	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
MGM China Holdings Ltd	Dienstverlening	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
MGM Resorts International	Dienstverlening	Noord-Amerika	Klant- en productintegriteit
NiSource Inc	Nutsbedrijven	Noord-Amerika	Milieu
NK Rosneft ¹ PAO	Energie	Opkomende markten	Mensenrechten
Norilsk Nickel	Grondstoffen	Opkomende markten	Milieu
NORINCO International Cooperation Ltd ¹	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Wapens
Northrop Grumman Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Novomatic AG	Dienstverlening	Europa	Klant- en productintegriteit
NTPC Ltd	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu

BEDRIJF	SECTOR	REGIO	OVERTREDEN PRINCIPE
Oil and Natural Gas Corporation	Energie	Opkomende markten	Mensenrechten, Arbeidsrechten en Milieu
ONGC Videsh Ltd	Energie	Opkomende markten	Mensenrechten
Orbital ATK Inc ¹	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Paddy Power Betfair Plc	Dienstverlening	Europa	Klant- en productintegriteit
PAO Severstal	Grondstoffen	Opkomende markten	Arbeidsrechten
Petrobras Distribuidora SA ⁴	Energie	Opkomende markten	Milieu
PetroChina Company Ltd	Energie	Opkomende markten	Mensenrechten, Corruptie en Milieu
Petróleo Brasileiro S.A. - Petrobras	Energie	Opkomende markten	Corruptie
Petróleos Mexicanos	Energie	Opkomende markten	Arbeidsrechten
PGE Polska Grupa Energetyczna SA	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu
Philip Morris International Inc	Voedsel, dranken & tabak	Noord-Amerika	Klant- en productintegriteit
Poongsan Corporation ¹	Grondstoffen	Opkomende markten	Wapens
Porsche Automobil Holding SE	Autoproducten	Europa	Corruptie, Milieu en Klant- en productintegriteit
POSCO	Grondstoffen	Opkomende markten	Arbeidsrechten
POSCO Chemtech Company Ltd ³	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Arbeidsrechten
POSCO DAEWOO	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Arbeidsrechten
PT Adaro Energy Tbk	Energie	Opkomende markten	Milieu
PT Astra International Tbk	Autoproducten	Opkomende markten	Milieu
Pt Gudang Garam Tbk	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
Pt Hanjaya Mandala Sampoerna Tbk	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
PT United Tractors Tbk	Energie	Opkomende markten	Milieu
Raytheon Company	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Reynolds American Inc ¹	Voedsel, dranken & tabak	Noord-Amerika	Klant- en productintegriteit
Rheinmetall AG ¹	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
Richemont International Holding SA	Consumptiegoederen & kleding	Europa	Wapens
Rio Tinto Finance Plc ¹	Grondstoffen	Europa	Mensenrechten en Milieu
Rio Tinto Ltd	Grondstoffen	Azië-Pacific	Mensenrechten en Milieu
Rio Tinto Plc	Grondstoffen	Europa	Mensenrechten en Milieu
Rolls-Royce Holdings Plc	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
Rolls-Royce Plc	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
Safran SA	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
Sands China Ltd	Dienstverlening	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
Sberbank Rossii PAO	Banken	Opkomende markten	Mensenrechten
Serco Group Plc ¹	Zakelijke dienstverlening	Opkomende markten	Wapens
Shanghai Industrial Holdings Ltd	Kapitaalgoederen	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
Shanxi Xishan Coal and Electricity Power Company Ltd ⁴	Energie	Opkomende markten	Milieu
Shenergy Company Limited ⁴	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu
Shenzhen Energy Group Company Ltd ⁴	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu
Singapore Technologies Engineering Ltd	Kapitaalgoederen	Azië-Pacific	Wapens
Sinopec Group Overseas Development 2013 Ltd	Energie	Opkomende markten	Mensenrechten
Sinopec Group Overseas Development 2015 Ltd	Energie	Opkomende markten	Mensenrechten
SJM Holdings Ltd	Dienstverlening	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
South32 Ltd	Grondstoffen	Azië-Pacific	Milieu
Southern Copper Corporation	Grondstoffen	Opkomende markten	Mensenrechten, Arbeidsrechten en Milieu
Swedish Match AB	Voedsel, dranken & tabak	Europa	Klant- en productintegriteit
Tabcorp Holdings Ltd	Dienstverlening	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
Tatts Group Ltd ¹	Dienstverlening	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
Tauron Polska Energia	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu
Textron Inc	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Thales SA	Kapitaalgoederen	Europa	Wapens
The Boeing Company	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens

BEDRIJF	SECTOR	REGIO	OVERTREDEN PRINCIPE
The Tata Power Company Ltd	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu
Tokyo Electric Power Company Holdings Inc	Nutsbedrijven	Azië-Pacific	Mensenrechten
Transneft' PAO	Energie	Opkomende markten	Mensenrechten
Tsogo Sun Holdings Ltd ¹	Dienstverlening	Opkomende markten	Klant- en productintegriteit
United Technologies Corp ⁷	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika	Wapens
Vedanta Ltd	Grondstoffen	Opkomende markten	Mensenrechten en Milieu
Vedanta Resources Plc ¹	Grondstoffen	Europa	Mensenrechten en Milieu
Volkswagen AG	Autoproducten	Europa	Corruptie, Milieu en Klant- en productintegriteit
Volkswagen Bank GmbH	Autoproducten	Europa	Corruptie, Milieu en Klant- en productintegriteit
Volkswagen Financial Services AG	Autoproducten	Europa	Corruptie, Milieu en Klant- en productintegriteit
Volkswagen International Finance NV	Autoproducten	Europa	Corruptie, Milieu en Klant- en productintegriteit
Volkswagen Leasing GmbH	Autoproducten	Europa	Corruptie, Milieu en Klant- en productintegriteit
Wal-Mart de Mexico S.A.B. de C.V.	Voeding & detailhandel	Opkomende markten	Arbeidsrechten en Corruptie
Walmart	Voeding & detailhandel	Noord-Amerika	Arbeidsrechten en Wapens
William Hill Plc ¹	Dienstverlening	Europa	Klant- en productintegriteit
Wynn Macau Ltd	Dienstverlening	Azië-Pacific	Klant- en productintegriteit
Wynn Resorts Ltd	Dienstverlening	Noord-Amerika	Klant- en productintegriteit
Yanzhou Coal Mining Company Ltd	Energie	Opkomende markten	Milieu
Zhejiang Zheneng Electric Power Company Ltd ⁴	Nutsbedrijven	Opkomende markten	Milieu
Zijin Mining Group Company Ltd	Grondstoffen	Opkomende markten	Mensenrechten en Milieu

1 Hoewel dit bedrijf op dit moment niet in ACTIAMS beleggingsuniversum voorkomt, heeft ACTIAM het onderzocht naar aanleiding van signalen van omstreden activiteiten. Als resultaat van dit onderzoek is besloten het bedrijf preventief uit te sluiten van investeringen.

2 Dit bedrijf is in de verslagperiode uitgesloten naar aanleiding van het besluit door het ESG-comité op 19 maart 2018

3 Dit bedrijf is in de verslagperiode uitgesloten naar aanleiding van het besluit door het ESG-comité op 26 november 2018

4 Dit bedrijf is in de verslagperiode uitgesloten naar aanleiding van het besluit door het ESG-comité op 25 mei 2018

5 Dit bedrijf is in de verslagperiode uitgesloten naar aanleiding van het besluit door het ESG-comité op 29 maart 2018

6 Dit bedrijf is in de verslagperiode uitgesloten naar aanleiding van het besluit door het ESG-comité op 29 juni 2018

7 Dit bedrijf is in de verslagperiode uitgesloten naar aanleiding van het besluit door het ESG-comité op 10 december 2018

---

2 Jaarrekening 2018

2.1 BALANS

Vóór winstbestemming en in € 1.000	REF. ¹	31-12-2018	31-12-2017 ²
Beleggingen	1	354.491	276.793
Vorderingen	2	169	267
Overige activa			
Liquide middelen	3	1.502	802
Kortlopende schulden		-	1
Vorderingen en overige activa min kortlopende schulden		1.671	1.068
Activa min kortlopende schulden		356.162	277.861
Fondsvermogen	4		
Gestort kapitaal		351.061	233.521
Overige reserves		42.578	-1.779
Onverdeeld resultaat		-37.477	46.119
Totaal fondsvermogen		356.162	277.861

1 De referenties in de balans en de winst-en-verliesrekening verwijzen naar de toelichtingen op de betreffende posten.

2 ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is gestart op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. De gepresenteerde cijfers hebben derhalve betrekking op de periode van 14 oktober 2016 tot en met 31 december 2017.

2.2 WINST-EN-VERLIESREKENING

In € 1.000	REF.	01-01-2018 T/M 31-12-2018	14-10-2016 T/M 31-12-2017 ¹
Bedrijfsopbrengsten			
Opbrengsten uit beleggingen			
<i>Dividend aandelen</i>		7.490	5.485
<i>Gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen</i>	5	-5.294	2.874
<i>Niet-gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen</i>	6	-40.104	37.725
In rekening gebrachte op- en afslagen		336	154
Overige bedrijfsopbrengsten	7	95	-
Som der bedrijfsopbrengsten		-37.477	46.238
Bedrijfslasten			
Overige bedrijfslasten		-	119
Som der bedrijfslasten		-	119
Resultaat		-37.477	46.119

1 ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is gestart op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. De gepresenteerde cijfers hebben derhalve betrekking op de periode van 14 oktober 2016 tot en met 31 december 2017.

2.3 KASSTROOMOVERZICHT

In € 1.000	01-01-2018 T/M 31-12-2018	14-10-2016 T/M 31-12-2017 ¹
Kasstromen uit beleggingsactiviteiten		
Resultaat excl. koersverschillen op geldmiddelen	-37.572	46.232
Aanpassing om resultaat aan te sluiten op de door de beleggingsactiviteiten gegenereerde kasstroom:		
Gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen	5.294	-2.874
Niet-gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen	40.104	-37.725
Aankoop van beleggingen	-215.965	-296.650
Verkoop van beleggingen	92.869	60.456
Mutaties in activa en passiva:		
Mutatie vorderingen uit hoofde van beleggingsactiviteiten	101	-267
Mutatie schulden uit hoofde van beleggingsactiviteiten	-	-
Netto kasstromen uit beleggingsactiviteiten	-115.169	-230.828
Kasstromen uit financieringsactiviteiten		
Uitgifte van participaties	132.495	254.257
Inkoop van participaties	-16.717	-22.515
Mutatie vorderingen uit hoofde van uitgifte participaties	-3	-
Mutatie schulden uit hoofde van inkoop participaties	-1	1
Netto kasstromen uit financieringsactiviteiten	115.774	231.743
Mutatie liquide middelen	605	915
Liquide middelen begin van de verslagperiode	802	-
Koersverschillen op geldmiddelen	95	-113
Liquide middelen eind van de verslagperiode	1.502	802
<p>¹ ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is gestart op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. De gepresenteerde cijfers hebben derhalve betrekking op de periode van 14 oktober 2016 tot en met 31 december 2017.</p>		

2.4 TOELICHTING

ALGEMEEN

ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets (het 'Fonds') belegt in een portefeuille van (certificaten van) aandelen van beursgenoteerde ondernemingen in opkomende landen (de 'Portefeuille'). Het doel is om de MSCI Emerging Markets Standard Net Total Return Index (de 'Index') te repliceren. De Index wordt gerepliceerd door te beleggen in aandelen van ondernemingen in deze Index, met uitzondering van die ondernemingen die niet voldoen aan de Fundamentele Beleggingsbeginselen.

Het Fonds is gevormd op 14 oktober 2016. Het Fonds wordt uitsluitend aangeboden in Nederland.

De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften die zijn vastgelegd in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, de Wet op het financieel toezicht (Wft) en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 615 (RJ 615) Beleggingsinstellingen en uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Op onderdelen zijn in dit jaarverslag bewoordingen gehanteerd die afwijken van de modellen, omdat deze beter de inhoud van de post weergeven.

De Beheerder van het Fonds, ACTIAM N.V. (ACTIAM), is een 100%-deelneming van VIVAT Verzekeringen (hierna VIVAT, handelsnaam voor VIVAT N.V. te Amstelveen).

Fondsstructuur

Het Fonds is een besloten fonds voor gemene rekening naar Nederlands recht met een open-end structuur. Het Fonds wordt gevormd door een ter collectieve belegging bijeengebracht vermogen. Het Fonds is een beleggingsfonds als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht (Wft). Deelname in het Fonds kan uitsluitend geschieden door professionele beleggers in de zin van de Wft. De aan Participanten aangeboden Participaties hebben een nominale waarde van € 25 per Participatie.

Bewaarder

De bewaarder is een onder wettelijk toezicht staande entiteit met als wettelijke taken onder andere het monitoren van kasstromen, naleving van beleggingsbeleid en eigendomsverificatie ten aanzien van de financiële activa van de beleggingsfondsen. KAS Trust & Depositary Services B.V. (KAS Trust) is aangesteld als bewaarder van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets. Vanaf 28 november 2018 is BNP Paribas Securities Services, Amsterdam branch aangesteld als bewaarder en custodian.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Verslagperiode

De verslagperiode van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets heeft betrekking op de periode van 1 januari 2018 tot en met 31 december 2018. Het ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is gevormd op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. De vergelijkende cijfers hebben derhalve betrekking op de periode van 14 oktober 2016 tot en met 31 december 2017.

Vreemde valuta

Zowel de functionele valuta als de presentatievaluta is de euro. Activa en passiva in vreemde valuta zijn omgerekend tegen de koersen op rapportagedatum.

Voor aan- en verkopen gedurende de verslagperiode zijn de transactiekoersen gehanteerd. Voor posten van de winst-en-verliesrekening in vreemde valuta worden eveneens de transactiekoersen gehanteerd. Verschillen uit hoofde van de valutaomrekening op beleggingen worden in de winst-en-verliesrekening als onderdeel van de waardeveranderingen verwerkt. Verschillen uit hoofde van valutaomrekening op vorderingen en schulden worden in de winst-en-verliesrekening als onderdeel van de valutaresultaten verwerkt.

Onderstaande tabel presenteert de wisselkoersen (World Market/Reuters closing spot rates) die ultimo verslagperiode zijn gehanteerd:

Valutakoersen ten opzichte van de euro

	31-12-2018	31-12-2017
Indonesische roepia	16.438,4970	16.291,8540
Colombiaanse peso	3.712,3796	3.583,7876
Zuid-Koreaanse won	1.275,5300	1.285,5200
Chileense peso	793,3461	738,4680
Hongaarse forint	320,8000	310,2050
Indiase roepie	79,8090	76,6441
Russische roebel	79,3032	69,1316
Filipijnse peso	60,1125	59,9439
Thaise baht	37,2210	39,1341
Taiwanese dollar	35,1370	35,7340
Tsjechische kroon	25,7370	25,5290
Mexicaanse peso	22,5129	23,4943
Egyptisch pond	20,4852	21,3502
Zuid-Afrikaanse rand	16,4442	14,8659
Hongkong dollar	8,9501	9,3870
Turkse lira	6,0814	4,5530
Maleisische ringgit	4,7241	4,8596
Braziliaanse real	4,4306	3,9832
Poolse zloty	4,2945	4,1725
VAE-dirham	4,1990	4,4103
Amerikaanse dollar	1,1431	1,2008

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het Fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen.

Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien:

- er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en simultaan af te wikkelen;
- het stellige voornemen bestaat om de posten netto en simultaan af te wikkelen.

De met de gesaldeerde opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerde opgenomen.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van de waarde van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van de

waarde van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Foutherstel

Indien een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, wordt deze middels een retrospectieve verwerking hersteld. Dit houdt in dat het fondsvermogen aan het einde van de voorafgaande verslagperiode wordt herrekend alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het fondsvermogen aan het eind van de voorafgaande verslagperiode voor en na herrekening, wordt vervolgens verwerkt als een rechtstreekse mutatie van het fondsvermogen aan het begin van de huidige verslagperiode.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout wordt verwerkt in de winst-en-verliesrekening van de huidige verslagperiode.

Ten aanzien van verslagperiode 2018, is na de vaststelling van de jaarrekening 2017 geen sprake geweest van foutherstel.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Algemeen

Activa en passiva worden tegen reële waarde in de balans opgenomen, tenzij anders vermeld. Wijzigingen in de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling worden beschouwd als een stelselwijziging en verwerkt in lijn met artikel 2:362 BW.

Gebruik van schattingen

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen doet die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Het is mogelijk dat tussentijds nieuwe informatie naar voren komt op basis waarvan schattingen worden herzien. Herzieningen van schattingen worden verwerkt in de verslagperiode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige verslagperiodes waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten beleggingen, vorderingen, overige activa en kortlopende schulden. Onder de beleggingen zijn tevens opgenomen afgeleide financiële instrumenten (derivaten).

Financiële instrumenten worden verwerkt op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ontstaan. Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Bij een vervolgwaaardering tegen reële waarde worden de transactiekosten verwerkt als waardeverandering in de winst-en-verliesrekening.

Financiële instrumenten worden niet langer opgenomen indien (nagenoeg) alle rechten op economische voordelen of risico's op de positie zijn overgedragen. De transactiekosten bij verkoop worden in de post waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Beleggingen

De beleggingen staan ter vrije beschikking van het ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets. Securities lending (het uitlenen van effecten aan andere financiële instellingen tegen een vergoeding) is voor het ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets niet toegestaan.

Bepaling reële waarde beleggingen

In overeenstemming met RJ 290.916 volgt hierna informatie over financiële instrumenten die in de jaarrekening tegen reële waarde worden gewaardeerd. Voor de meerderheid van de beleggingen is, voor de prijs-component van de reële waarde, sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

Voor financiële activa en financiële verplichtingen die gewaardeerd worden tegen reële waarde dient de beleggingsentiteit aan te geven waar de boekwaarden van zijn afgeleid.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar de volgende waarderingsniveaus (categorieën):

- Categorie 1: de reële waarde is afgeleid van ter beurze genoteerde marktprijzen;
- Categorie 2: de reële waarde is afgeleid van onafhankelijke taxaties;
- Categorie 3: de reële waarde is afgeleid van een berekening van de netto contante waarde (NCW); of
- Categorie 4: de reële waarde is afgeleid van een andere geschikte waarderingsmethodiek.

Als beleggingen op verschillende effectenbeurzen zijn genoteerd, bepaalt de Beheerder van welke effectenbeurs de koers in aanmerking wordt genomen. In geval van bijzondere omstandigheden (zoals bijvoorbeeld grote volatiliteit op financiële markten) waardoor naar de mening van de Beheerder de waardering op de hierboven beschreven wijze leidt tot een waardering die niet de werkelijke waarde weerspiegelt, kan de Beheerder bij de vaststelling van de waarde van beursgenoteerde beleggingen rekening houden met verwachte noteringen aan de hand van relevante indices op financiële markten.

Aandelen

Beleggingen in aandelen worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Vaststelling van deze reële waarde vindt plaats op basis van de tegen ultimo verslagperiode laatst verhandelde koers op een gereguleerde markt met actieve handel.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de beurswaarde of als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen of op basis van een marktopgave.

Andere waarderingsmodellen en veronderstellingen zouden tot andere schattingen kunnen leiden. Derivaten met een negatieve reële waarde zijn verantwoord in de post derivaten onder beleggingen op de passivazijde van de balans.

Voor ontvangen onderpand in verband met openstaande derivatenposities geldt dat het Fonds of de Onderliggende Beleggingsinstelling in de balans een schuld aan de tegenpartij opneemt voor het terug te betalen onderpand. Voor verstrekt onderpand in verband met openstaande derivatenposities neemt het Fonds of de Onderliggende Beleggingsinstelling een vordering op de tegenpartij op. Over het ontvangen of verstrekte onderpand wordt rente berekend.

Futures

De marktwaarde van futures wordt bepaald aan de hand van de notering op een beurs of een andere gereguleerde markt.

Deposito's

Deposito's worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde is nagenoeg gelijk aan de nominale waarde, omdat de deposito's een korte looptijd hebben.

Callgelden

Callgelden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorderingen en schulden

Vorderingen en schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Aangezien er geen sprake is van (dis)agio en transactiekosten, is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde van de vorderingen en schulden.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering en wordt dit toegelicht in de toelichting op de jaarrekening.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De nominale waarde is nagenoeg gelijk aan de marktwaarde als gevolg van de korte looptijden van de betreffende posten.

Fondsvermogen

Het totaal van fondsvermogen wordt bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Verwerking van plaatsing en inkoop van participaties

De uit hoofde van plaatsing respectievelijk inkoop van participaties ontvangen respectievelijk betaalde bedragen worden nagenoeg geheel verwerkt in het gestort kapitaal van het ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets.

Bij de uitgifte en inkoop van participaties van de Fondsen wordt de intrinsieke waarde van de participaties verhoogd met een opslag respectievelijk verlaagd met een afslag om tot de uitgifte- respectievelijk inkoopprijs te komen. Deze op- en afslagen dienen met name ter dekking van transactiekosten die worden gemaakt. De op- en afslagen worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord onder de post 'In rekening gebrachte op- en afslagen' en komen geheel ten goede aan ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets.

De op- en afslagen worden jaarlijks door de Beheerder vastgesteld op basis van de gemiddelde transactiekosten die representatief zijn voor transacties op de financiële markten in de betreffende beleggingscategorie. De Beheerder kan het betreffende percentage aanpassen indien het lange termijn gemiddelde als gevolg van marktomstandigheden is gewijzigd.

Participaties als fondsvermogen

Participatiehouders van het ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets hebben het recht om hun participaties terug te verkopen aan het Fonds en de participaties van het Fonds hebben daarmee een kenmerk van vreemd vermogen. De participaties van het Fonds worden echter in de jaarrekening als fondsvermogen verantwoord, omdat de participaties aan de volgende kenmerken voldoen:

- de houder van de participaties heeft recht op een pro rata deel van de netto activa in het Fonds; en
- de participaties zijn achtergesteld ten opzichte van alle andere verplichtingen van het Fonds.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

De resultaten van het beleggingsbeleid worden bepaald door de directe en indirecte opbrengsten uit beleggingen. De resultaten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop ze betrekking hebben en worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Beleggingsresultaten

Directe en indirecte resultaten en aan de verslagperiode toe te rekenen kosten van beleggingen worden afzonderlijk gepresenteerd. Onder de directe resultaten worden opbrengsten uit rente en dividend gepresenteerd. Dividend wordt op het moment van betaalbaarstelling verantwoord. Het dividend betreft het verdiende bruto contante dividend onder aftrek van provisie en niet-terugvorderbare dividendbelasting. De opbrengsten in de vorm van stockdividend worden als aankoop tegen nihil in de balans verwerkt. In het geval van 'keuze dividend' (cashdividend of stockdividend) wordt bij de keuze voor stockdividend het niet ontvangen cash dividend verantwoord en als kostprijs van het stockdividend geregistreerd. Overige directe beleggingsresultaten worden aan de verslagperiode toegerekend waarin zij optreden.

Onder de indirecte resultaten worden de waardeveranderingen van beleggingen, de gerealiseerde en niet-gerealiseerde koers- en valutaresultaten, over de verslagperiode verantwoord. De gerealiseerde en niet-gerealiseerde koers- en valutaresultaten worden bepaald door op de verkoopopbrengst (inclusief verkoopkosten) de balanswaarde aan het begin van de verslagperiode dan wel de gemiddelde kostprijs van de aankopen gedurende de verslagperiode in mindering te brengen.

Transactiekosten

Eventuele transactiekosten bij aan- en verkoop van beleggingen worden als onderdeel van de gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Transactiekosten bij aankoop

van beleggingen worden derhalve niet geactiveerd. Transactiekosten bij aankopen van derivaten worden direct in de winst-en-verliesrekening verantwoord.

Het totaalbedrag aan geïdentificeerde transactiekosten van beleggingen (naast de transactiekosten van derivaten) over de verslagperiode, wordt toegelicht in de toelichting op de jaarrekening.

Overige resultaten

De overige resultaten worden verwerkt in de verslagperiode waarop zij betrekking hebben.

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten worden verwerkt in de verslagperiode waarop zij betrekking hebben.

Fondskosten en beheervergoeding

De hoogte van de fondskosten wordt afzonderlijk overeengekomen met individuele participanten. ACTIAM ontvangt van het Fonds geen beheervergoeding voor het door haar gevoerde beheer.

Ten last van het Fonds komen uitsluitend transactie- en interestkosten. Alle overige kosten, zoals de vergoeding voor vermogensbeheer, fondsadministratie, de bewaarder, accountantskosten, kosten van jaarverslagen, kosten verband houdend met wettelijk toezicht en regelgeving, oproepingskosten, kosten voor het houden van vergaderingen en kosten voor het doen van mededelingen, komen ten laste van de Beheerder.

Lopende kosten factor (LKF)

De lopende kosten factor (LKF) van een Fonds omvat alle kosten die in een verslagperiode ten laste van het Fonds zijn gebracht, exclusief de kosten van beleggingstransacties en interestkosten. De lopende kosten factor wordt uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld fondsvermogen van het Fonds. Het gemiddeld fondsvermogen is berekend op basis van de frequentie van het afgeven van de intrinsieke waarde. Alle afgegeven intrinsieke waarden gedurende de verslagperiode worden opgeteld en gedeeld door het aantal afgegeven intrinsieke waarden.

Omloopfactor

De omloopfactor van de activa geeft een indicatie van de omloopsnelheid van de beleggingsportefeuille van een Fonds. Op deze manier wordt inzicht gegeven in de mate waarin er actief beheer plaatsvindt in beleggingsportefeuilles. Een eventuele negatieve omloopfactor geeft aan dat toe- en uittreding in een Fonds niet per definitie gepaard hoeft te gaan met effectentransacties in onderliggende beleggingsportefeuilles.

De omloopfactor wordt als volgt berekend:

$$[(\text{Totaal 1} - \text{Totaal 2}) / X] * 100$$

- Totaal 1: het totaal bedrag aan effectentransacties (effectenaankopen + effectenverkopen);
- Totaal 2: het totaal bedrag aan transacties (uitgifte + inkopen) van deelnemingsrechten van het Fonds;
- X: de gemiddelde intrinsieke waarde van het Fonds. De gemiddelde intrinsieke waarde is berekend op basis van de frequentie van het afgeven van de intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt berekend op iedere dag waarop de effectenbeurs van Euronext Amsterdam N.V. voor de handel in Nederland geopend is. Alle afgegeven intrinsieke waarden gedurende de verslagperiode worden opgeteld en gedeeld door het aantal afgegeven intrinsieke waarden.

GRONDSLAGEN VOOR HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de herkomst van de liquide middelen die gedurende de verslagperiode beschikbaar zijn gekomen en de wijze waarop deze zijn aangewend. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. In het kasstroomoverzicht wordt het resultaat, door aanpassingen hierop, tot kasstromen herleid. Kasstromen die betrekking hebben op beleggingen, de mutaties in voorzieningen, kortlopende vorderingen en kortlopende schulden zijn opgenomen onder de kasstroom uit beleggingsactiviteiten. Overige kasstromen die samenhangen met toetreding en uittreding zijn opgenomen onder de kasstromen uit financieringsactiviteiten.

FISCALE ASPECTEN

Vennootschapsbelasting

ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets kwalificeert voor de Nederlandse belastingwetgeving als fiscaal transparant en is derhalve niet belastingplichtig in de zin van de Wet op de Vennootschapsbelasting 1969. Alle activa en passiva, alsmede de resultaten van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets worden fiscaal rechtstreeks toegerekend aan de houders van participaties in ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets.

Dividendbelasting en buitenlandse bronbelasting

Alle activa en passiva, alsmede de resultaten, worden pro rata naar aandeel en tijd toegerekend aan de houders van participaties. ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets kan de ingehouden dividendbelasting en buitenlandse bronbelasting niet zelf terugontvangen van de Nederlandse of buitenlandse fiscus. Dit recht komt toe aan de houders van de participaties.

FINANCIËLE RISICO'S EN BEHEERSINGSMAATREGELEN

De activiteiten van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets kunnen voor ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets financiële risico's van verscheidene aard met zich meebrengen. De risico's komen voort uit het beheren van beleggingsportefeuille. Een beschrijving van de risico's en het door ACTIAM gevoerde beleid ten aanzien van de risico's is opgenomen in [paragraaf 1.10](#).

Marktrisico

In de toelichting op de balans onder de beleggingen wordt het marktrisico gekwantificeerd in de tabellen betreffende landenverdeling en sectorallocatie.

Valutarisico

ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets belegt een significant deel van de portefeuille in financiële instrumenten die niet in euro luiden. Valutakoersen kunnen grote wisselingen laten zien. Wisselingen in valutakoersen kunnen de waarde van de beleggingen van het Fonds daardoor zowel in positieve als in negatieve zin beïnvloeden. Het valutarisico wordt niet afgedekt. De valutaposities ultimo verslagperiode worden nader toegelicht in [hoofdstuk 2.5 Toelichting op de balans, sectie 1 Beleggingen](#).

Concentratierisico

De beleggingen van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets zijn gespreid over verschillende sectoren en ondernemingen en kennen een concentratie in opkomende landen. Voor meer details wordt verwezen naar de toelichting op de balans, sectie 1 Beleggingen, waarin de landenverdeling en sectorallocatie is opgenomen.

Actief rendementsrisico (ten gevolge van uitsluiting)

In [paragraaf 1.11](#) is de tracking error opgenomen. De mate waarin het rendement van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets afwijkt van de benchmark wordt weergegeven door de tracking error.

Kredietrisico

Er wordt een maximaal kredietrisico gelopen op het totaal aan de vorderingen en liquide middelen. Het kredietrisico van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets bedraagt ultimo verslagperiode € 1,7 miljoen (ultimo 2017: € 1,1 miljoen).

Tegenpartijrisico

Ultimo verslagperiode heeft ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets geen tegenpartijrisico uit hoofde van afgeleide financiële instrumenten.

Liquiditeitsrisico

Gedurende de verslagperiode hebben zich geen problemen voorgedaan met betrekking tot de verhandelbaarheid.

Uitbestedingsrisico

Uitbesteding van activiteiten brengt als risico met zich dat de wederpartij niet aan haar verplichtingen voldoet, ondanks gemaakte afspraken zoals deze zijn vastgelegd in contracten met uitbestedingsrelaties.

Bewaarnemingsrisico

Bewaarnemingsrisico is het risico dat activa verloren gaan als gevolg van onder meer insolventie of fraude bij de entiteit waar financiële instrumenten in bewaring zijn gegeven. Dit vindt plaats bij de custodian dan wel, indien van toepassing, bij subcustodians die zijn aangesteld. Ter beperking van het bewaarnemingsrisico heeft de custodian interne controle maatregelen getroffen.

Per 9 november 2018 is BNP Paribas Securities Services SCA, Amsterdam branche aangesteld als bewaarder (depository) en custodian voor de AIF-Fondsen onder beheer van ACTIAM. BNP Paribas Securities Services SCA, Amsterdam branche neemt de werkzaamheden over van de voormalige bewaarder, KAS Trust & Depositary Services B.V, en de voormalige custodian, KAS Bank N.V. Bij de selectie van BNP Paribas Securities Services SCA, Amsterdam branche is gelet op onder andere reputatie, passende dienstverlening, kredietwaardigheid en de kwaliteit van de dienstverlening die onder andere wordt gecontroleerd aan de hand van de ISAE 3402 type II verklaring.

2.5 TOELICHTING OP DE BALANS

1 BELEGGINGEN

Beleggingen

In € 1.000	01-01-2018 T/M 31-12-2018	14-10-2016 T/M 31-12-2017 ¹
Stand aan het begin van de periode	276.793	-
Aankopen	215.965	296.650
Verkopen	-92.869	-60.456
Gerealiseerde waardeveranderingen	-5.294	2.874
Niet-gerealiseerde waardeveranderingen	-40.104	37.725
Stand ultimo periode	354.491	276.793

¹ ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is gestart op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. De gepresenteerde cijfers hebben derhalve betrekking op de periode van 14 oktober 2016 tot en met 31 december 2017.

In de verslagperiode zijn er geen aan- en verkooptransacties uitgevoerd met gelieerde partijen. Securities lending (het uitlenen van effecten aan andere financiële instellingen tegen een vergoeding) is voor ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets niet toegestaan.

Toelichting waardering financiële instrumenten tegen reële waarde conform RJ 290.916

Voor alle financiële instrumenten die zich in de portefeuille van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets bevinden is de reële waarde afgeleid van ter beurze genoteerde marktprijzen waarbij geldt dat sprake is van voldoende liquiditeit op de betreffende markt waar het financiële instrument verhandeld wordt.

Effectenportefeuille

Beleggingen per 31 december 2018

Valutaverdeling ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets

In € 1.000	31-12-2018		31-12-2017	
	MARKTWAARDE	%	MARKTWAARDE	%
Hongkong dollar	82.001	23,2	60.653	22,0
Zuid-Koreaanse won	48.728	13,8	42.635	15,4
Taiwanese dollar	40.449	11,5	31.357	11,3
Amerikaanse dollar	33.931	9,6	50.673	18,3
Indiase roepie	33.251	9,4	-	-
Braziliaanse real	26.692	7,5	18.880	6,8
Zuid-Afrikaanse rand	22.131	6,2	19.789	7,1
Mexicaanse peso	9.799	2,8	7.871	2,8
Russische roebel	9.693	2,7	6.191	2,2
Thaise baht	8.648	2,4	6.507	2,4
Maleisische ringgit	8.647	2,4	6.605	2,4
Indonesische roepia	8.202	2,3	6.214	2,2
Poolse zloty	4.744	1,3	3.852	1,4
Filipijnse peso	3.983	1,1	3.167	1,1
Chileense peso	3.725	1,1	3.527	1,3
VAE-dirham	3.004	0,8	1.625	0,6
Turkse lira	2.136	0,6	3.080	1,1
Hongaarse forint	1.565	0,4	1.009	0,4
Colombiaanse peso	1.479	0,4	1.304	0,5
Euro	702	0,2	1.081	0,4
Tsjechische kroon	663	0,2	481	0,2
Egyptisch pond	318	0,1	292	0,1
Totaal	354.491	100,0	276.793	100,0

Landenverdeling ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets

In € 1.000	31-12-2018		31-12-2017	
	MARKTWAARDE	%	MARKTWAARDE	%
China	94.447	26,7	74.340	26,8
Zuid-Korea	48.728	13,8	42.634	15,4
Taiwan	40.449	11,4	31.357	11,3
India	33.251	9,4	-	-
Brazilië	26.692	7,5	18.880	6,8
Zuid-Afrika	21.871	6,2	19.291	7,0
Rusland	12.808	3,6	8.838	3,2
Hongkong	12.680	3,6	7.634	2,8
Mexico	9.799	2,8	7.871	2,8
Thailand	8.648	2,4	6.507	2,4
Maleisië	8.647	2,4	6.605	2,4
Indonesië	8.202	2,3	6.214	2,2
Polen	4.744	1,3	3.852	1,4
Filipijnen	3.983	1,1	3.167	1,1
Chili	3.725	1,1	3.527	1,3
Verenigde Staten	3.711	1,0	25.532	9,2
Verenigde Arabische Emiraten	3.157	0,9	1.795	0,6
Turkije	2.136	0,6	3.080	1,1
Hongarije	1.565	0,4	1.009	0,4
Colombia	1.479	0,4	1.304	0,5
Peru	1.471	0,4	1.003	0,4
Griekenland	702	0,2	1.081	0,4
Tsjechië	663	0,2	481	0,2
Egypte	318	0,1	292	0,1
Singapore	195	0,1	-	-
Roemenië	183	0,1	498	0,2
Australië	160	-	-	-
Luxemburg	77	-	-	-
Malta	-	-	1	-
Totaal	354.491	100,0	276.793	100,0

1 De landenverdeling gaat uit van de wettelijke domiciliëring van de betreffende beleggingen uit de beleggingsportefeuille. Als gevolg hiervan is het mogelijk dat er in de tabel een aantal landen vermeld worden die geen deel uitmaken van de regio waarin wordt belegd. De betreffende beleggingen staan echter wel genoteerd aan een beurs binnen de betreffende regio.

Sectorallocatie ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets

In € 1.000	31-12-2018		31-12-2017	
	MARKTWAARDE	%	MARKTWAARDE	%
Financiële conglomeraten	86.059	24,4	58.963	21,3
Informatie Technologie	50.377	14,2	73.349	26,6
Zakelijke dienstverlening	50.364	14,2	-	-
Luxe consumentengoederen	36.949	10,4	25.233	9,1
Energie	27.822	7,8	15.306	5,5
Basisgoederen	27.149	7,7	17.922	6,5
Niet-duurzame consumentengoederen	23.648	6,7	15.958	5,8
Kapitaalgoederen	18.929	5,3	12.841	4,6
Onroerend goed	10.431	2,9	7.563	2,7
Gezondheidszorg	9.973	2,8	5.891	2,1
Nutsbedrijven	9.241	2,6	5.908	2,1
Fund certificates	3.549	1,0	25.427	9,2
Telecommunicatiediensten	-	-	12.432	4,5
Totaal	354.491	100,0	276.793	100,0

Grootste vijf belangen per sector

	BEURSWAARDE IN € 1.000	% VAN SECTOR
Financiële conglomeraten		
China Construction Bank	5.986	7,0
Industrial & Commercial Bank of China	3.793	4,4
Banco Bradesco	3.547	4,1
Ping An Insurance Group	3.527	4,1
Unibanco Holding	3.472	4,0
Totaal	20.325	23,6
Informatie Technologie		
Samsung Electronics	14.147	28,1
Taiwan Semiconductor Manufacturing	13.381	26,6
Infosys Ltd	2.497	5,0
SK Hynix	2.449	4,9
Hon Hai Precision Industry	2.216	4,4
Totaal	34.690	69,0
Zakelijke dienstverlening		
Tencent Holdings	16.847	33,5
Naspers	6.608	13,1
Baidu	3.371	6,7
America Movil	1.970	3,9
Netease	1.441	2,9
Totaal	30.237	60,1
Luxe consumentengoederen		
Alibaba Group	13.058	35,3
Hyundai Motor	1.449	3,9
JD.com	1.199	3,2
Yum China Holdings	1.103	3,0
Hyundai Mobis	942	2,5
Totaal	17.751	47,9
Energie		
Reliance Industries Ltd	3.587	12,9
LUKoil	2.924	10,5
CNOOC	2.248	8,1
Tatneft	1.563	5,6
Novatek	1.507	5,4
Totaal	11.829	42,5
Basisgoederen		
Vale	3.353	12,4
LG Chem	1.358	5,0
Sasol	1.314	4,8
Formosa Plastics	1.179	4,3
Nan Ya Plastics	1.036	3,8
Totaal	8.240	30,3
Niet-duurzame consumentengoederen		
Ambev	1.641	6,9
Fomento Económico Mexicano	1.520	6,4
Hindustan Unilever Ltd	1.323	5,6
Uni-President Enterprises	900	3,8
China Mengniu Dairy	867	3,7
Totaal	6.251	26,4

	BEURSWAARDE IN € 1.000	% VAN SECTOR
Kapitaalgoederen		
Airports of Thailand	751	4,0
CITIC	746	3,9
SK Holdings	621	3,3
Samsung C&T	595	3,1
LG	516	2,7
Totaal	3.229	17,0
Onroerend goed		
China Overseas Land & Invest	1.022	9,8
China Resources Land	847	8,1
Country Garden Holdings	757	7,3
Sunac China Holdings	664	6,4
China Evergrande Group	655	6,3
Totaal	3.945	37,9
Gezondheidszorg		
Celltrion	1.237	12,4
CSPC Pharmaceutical Group	548	5,5
Samsung Biologics	472	4,7
Sun Pharmaceutical Indus	434	4,4
Sinopharm Group	432	4,3
Totaal	3.123	31,3
Nutsbedrijven		
Tenaga Nasional	840	9,1
ENN Energy Holdings	699	7,6
Korea Electronic Power	672	7,3
China Gas Holdings	632	6,8
Inter RAO	476	5,2
Totaal	3.319	36,0

2 VORDERINGEN

Onder vorderingen zijn opgenomen:

Vorderingen

In € 1.000	31-12-2018	31-12-2017 ¹
Beleggingsactiviteiten		
Te vorderen dividend	166	267
Subtotaal vorderingen uit hoofde van beleggingsactiviteiten	166	267
Financieringsactiviteiten		
Te vorderen van participanten uit hoofde van uitgifte participaties	3	-
Subtotaal vorderingen uit hoofde van financieringsactiviteiten	3	-
Totaal	169	267

¹ ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is gestart op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. De gepresenteerde cijfers hebben derhalve betrekking op de periode van 14 oktober 2016 tot en met 31 december 2017.

De bovenstaande vorderingen hebben een looptijd van minder dan één jaar.

3 LIQUIDE MIDDELEN

Als liquide middelen worden alle onmiddellijk opeisbare tegoeden bij banken aangemerkt. De liquide middelen staan ter vrije beschikking. Het aanhouden van liquide middelen valt binnen het mandaat en heeft te maken met de timing van de betalingen.

4 FONDSVERMOGEN

Fondsvermogen

In € 1.000	01-01-2018 T/M 31-12-2018	14-10-2016 T/M 31-12-2017 ¹
Gestort kapitaal		
Stand aan het begin van de periode	233.521	-
Uitgegeven participaties	132.495	254.257
Ingekochte participaties	-14.955	-20.736
Stand ultimo periode	351.061	233.521
Overige reserves		
Stand aan het begin van de periode	-1.779	-
Toevoeging uit onverdeeld resultaat	46.119	-
Ingekochte participaties	-1.762	-1.779
Stand ultimo periode	42.578	-1.779
Onverdeeld resultaat		
Stand aan het begin van de periode	46.119	-
Toevoeging aan overige reserves	-46.119	-
Resultaat over de verslagperiode	-37.477	46.119
Stand ultimo periode	-37.477	46.119
Totaal fondsvermogen	356.162	277.861

¹ ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is gestart op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. De gepresenteerde cijfers hebben derhalve betrekking op de periode van 14 oktober 2016 tot en met 31 december 2017.

ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets geeft één soort participaties uit. Deze participaties zijn genoteerd in euro's. Elke participatie vertegenwoordigt een nominale waarde van EUR 25. Participaties worden uitgegeven respectievelijk ingekocht tegen de door de Beheerder berekende intrinsieke waarde op het moment van uitgifte respectievelijk inkoop en tegen de in het prospectus vermelde condities en procedures. Deelname in ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets kan uitsluitend geschieden door gekwalificeerde beleggers in de zin van de Wft.

Verloopoverzicht aantal participaties

	01-01-2018 T/M 31-12-2018	14-10-2016 T/M 31-12-2017 ¹
Stand aan het begin van de periode	9.100.820,40	-
Uitgegeven participaties	4.536.096,02	9.918.733,22
Ingekochte participaties	-567.039,78	-817.912,82
Stand ultimo periode	13.069.876,64	9.100.820,40

¹ ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is gestart op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. De gepresenteerde cijfers hebben derhalve betrekking op de periode van 14 oktober 2016 tot en met 31 december 2017.

Meerjarenoverzicht

In € 1.000	31-12-2018	31-12-2017 ¹
Intrinsieke waarde	356.162	277.861
Aantal uitstaande participaties	13.069.876,64	9.100.820
Dividend aandelen	7.490	5.485
Gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen	-5.294	2.874
Niet-gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen	-40.104	37.725
In rekening gebrachte op- en afslagen	336	154
Overige bedrijfsopbrengsten en -lasten	95	-119
Totaal resultaat	-37.477	46.119
Per participatie (in € 1)		
Intrinsieke waarde	27,25	30,53
Dividend ²	-	-
Per participatie (in € 1)		
Dividend aandelen	0,82	0,72
Gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen	-0,56	0,38
Niet-gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen	-4,38	4,93
In rekening gebrachte op- en afslagen	0,04	0,02
Overige bedrijfsopbrengsten en -lasten	0,01	-0,02
Totaal resultaat per participatie	-4,07	6,03
<p>1 ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is gestart op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. De gepresenteerde cijfers hebben derhalve betrekking op de periode van 14 oktober 2016 tot en met 31 december 2017.</p> <p>2 Dit betreft het in het betreffende jaar uitgekeerde dividend over het voorafgaande jaar.</p>		

2.6 TOELICHTING OP DE WINST-EN-VERLIESREKENING

5 GEREALISEERDE WAARDEVERANDERINGEN VAN BELEGGINGEN

In overeenstemming met RJ 615.405a wordt hierna informatie verschaft met betrekking tot de gerealiseerde koers- en valutawinsten en koers- en valutaverliezen uit beleggingen per soort belegging.

Gerealiseerde waardeveranderingen van aandelen

In € 1.000	01-01-2018 T/M 31-12-2018	14-10-2016 T/M 31-12-2017 ¹
Aandelen		
Aandelen - gerealiseerde koerswinsten	2.804	5.840
Aandelen - gerealiseerde koersverliezen	-8.061	-1.260
Aandelen - gerealiseerde valutawinsten	1.594	377
Aandelen - gerealiseerde valutaverliezen	-1.500	-2.065
Subtotaal aandelen	-5.163	2.892
Futures		
Futures - gerealiseerde koerswinsten	105	4
Futures - gerealiseerde koersverliezen	-236	-22
Futures - gerealiseerde valutawinsten	-	-
Futures - gerealiseerde valutaverliezen	-	-
Subtotaal futures	-131	-18
Totaal	-5.294	2.874
1 ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is gestart op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. De gepresenteerde cijfers hebben derhalve betrekking op de periode van 14 oktober 2016 tot en met 31 december 2017.		

6 NIET-GEREALISEERDE WAARDEVERANDERINGEN VAN BELEGGINGEN

In overeenstemming met RJ 615.405a wordt hierna informatie verschaft met betrekking tot de niet-gerealiseerde koers- en valutawinsten en koers- en valutaverliezen uit beleggingen per soort belegging.

In € 1.000	01-01-2018 T/M 31-12-2018	14-10-2016 T/M 31-12-2017 ¹
Aandelen		
Aandelen - niet-gerealiseerde koerswinsten	12.185	58.124
Aandelen - niet-gerealiseerde koersverliezen	-53.944	-4.443
Aandelen - niet-gerealiseerde valutawinsten	6.997	746
Aandelen - niet-gerealiseerde valutaverliezen	-5.342	-16.702
Subtotaal aandelen	-40.104	37.725
Totaal	-40.104	37.725
1 ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is gestart op 14 oktober 2016 en kent voor verslagperiode 2017 een verlengd boekjaar. De gepresenteerde cijfers hebben derhalve betrekking op de periode van 14 oktober 2016 tot en met 31 december 2017.		

7 OVERIGE BEDRIJFSOPBRENGSTEN

Onder de overige bedrijfsopbrengsten worden verantwoord valutaresultaten op bankrekeningen, vorderingen en schulden in vreemde valuta.

Lopende kosten factor

De hoogte van de fondskosten wordt afzonderlijk overeengekomen met individuele participanten. De Beheerder ontvangt van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets geen beheervergoeding voor het door hem gevoerde beheer. De lopende kosten factor van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets is derhalve nihil.

Omloopfactor

De omloopfactor over de verslagperiode bedraagt 49,62% (2017: 37,20%).

Transactiekosten

Transactiekosten als gevolg van aan- en verkopen van beleggingen zijn onderdeel van de gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeveranderingen. De transactiekosten, voor zover identificeerbaar, bedragen in de verslagperiode € 334.494 (2017: € 355.065).

Werknemers

ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets heeft geen werknemers in dienst. ACTIAM, de Beheerder van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets, verricht de werkzaamheden voor ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets.

Accountantskosten

De Beheerder brengt een beheervergoeding in rekening bij de participanten. De honoraria van de accountantsorganisatie Ernst & Young Accountants LLP, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW, komen ten laste van de Beheerder. De Beheerder bekostigt de accountantskosten uit de beheervergoeding. Er komen geen accountantskosten direct ten laste van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets.

De accountantskosten die over 2018 in rekening gebracht zijn bij de Beheerder en die volledig betrekking hebben op de controle van het jaarverslag 2018, bedragen € 7.800 ex. 21% BTW (2017: € 7.800 ex. BTW).

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen noemenswaardige gebeurtenissen voorgedaan welke invloed hebben op de jaarrekening 2018 van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets.

2.7 OVERIGE TOELICHTINGEN

Transacties gelieerde partijen

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen transacties worden verricht met aan ACTIAM gelieerde partijen. Het kan de volgende transactiesoorten betreffen: valutatransacties, bancaire diensten en bemiddelingsdiensten. Indien transacties worden verricht met gelieerde partijen zullen deze onder marktconforme voorwaarden plaatsvinden. Bij een transactie met een gelieerde partij buiten een gereglementeerde markt, markt in financiële instrumenten of een andere geregelde, regelmatig functionerende, erkende open markt, zal in alle gevallen een onafhankelijke waardebeoordeling ten grondslag liggen aan de transactie. Ingevolge het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen (Bgf) worden de entiteiten die deel uitmaken van de groep van Anbang Insurance Group Co. Ltd., aangemerkt als gelieerde partijen met betrekking tot ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets. Daarnaast kunnen effectentransacties worden uitgevoerd met gelieerde partijen. Deze effectentransacties met gelieerde partijen worden tegen marktconforme condities uitgevoerd. In de verslagperiode zijn er geen effectentransacties uitgevoerd met gelieerde partijen.

Softdollar-arrangementen en retourprovisies

Er kan gebruik worden gemaakt van softdollar-arrangementen. Deze arrangementen betreffen diensten en producten van financiële dienstverleners, die in het kader van de uitvoering van transacties in financiële instrumenten in deze beleggingsinstellingen aan vermogensbeheerders ter beschikking worden gesteld. Deze diensten en producten worden bekostigd uit de opbrengsten van transacties in financiële instrumenten.

In de verslagperiode was er geen sprake van retourprovisies en softdollar-arrangementen.

Uitbesteding werkzaamheden

Ten behoeve van de uitvoering van het vermogensbeheer en werkzaamheden die verband houden met het beheer van het Fonds, maakt de beheerder gebruik van diensten van derden. De uitgangspunten van de samenwerking met uitbestedingsrelaties zijn schriftelijk vastgelegd in overeenkomsten. In deze overeenkomsten zijn onder meer bepalingen opgenomen die waarborgen dat de Beheerder kan voldoen aan de uitbestedingseisen welke voortvloeien uit de Wft. Voorts zijn in de overeenkomsten bepalingen opgenomen met betrekking tot prestatienormen, onderlinge informatieverschaffing en de vergoeding. De kosten van de uitbestede werkzaamheden komen volledig ten laste van de Beheerder. Met partijen waar vermogensbeheer aan uitbesteed is, heeft ACTIAM een vermogensbeheerovereenkomst gesloten. Hierin zijn onder andere de beleggingsrestricties uitgewerkt en zijn afspraken gemaakt over rapportages en beëindiging. De beleggingsrestricties zijn een gedetailleerde en concrete uitwerking van het beleggingsbeleid.

Uitvoering van de aan de Fondsen gerelateerde administratie, rapportage en verslaglegging heeft ACTIAM uitbesteed aan BNP Paribas Securities Services SCA. De uitgangspunten van de samenwerking zijn schriftelijk vastgelegd in een overeenkomst. In deze overeenkomst zijn onder meer bepalingen opgenomen die waarborgen dat de Beheerder kan voldoen aan de eisen welke voortvloeien uit de Wft. Voorts zijn in de overeenkomst bepalingen opgenomen met betrekking tot prestatienormen, onderlinge informatieverschaffing en de vergoeding. De kosten van de uitbestede werkzaamheden komen volledig ten laste van de Beheerder.

De uitvoering van het engagements- en stembeleid heeft de Beheerder uitbesteed aan GES International AB. De uitgangspunten van de samenwerking met GES International AB zijn schriftelijk vastgelegd in een overeenkomst. In deze overeenkomst zijn onder meer bepalingen opgenomen die waarborgen dat de Beheerder kan voldoen aan de eisen welke voortvloeien uit de Wft. Voorts zijn in de overeenkomst bepalingen opgenomen met betrekking tot prestatienormen, onderlinge informatieverschaffing en de vergoeding. De kosten van de uitbestede werkzaamheden komen volledig ten laste van de Beheerder. Bij de vermogensbeheerovereenkomsten is ACTIAM te allen tijde bevoegd om de samenwerking met genoemde dienstverlenende instellingen te beëindigen en de taken uit te besteden aan andere bevoegde instellingen, dan wel zelf ter hand te nemen.

WERKZAAMHEDEN	DIENSTVERLENENDE INSTELLING
Uitvoering van het vermogensbeheer van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets	Amundi Asset Management S.A.
Uitvoering van administratie, rapportage en verslaglegging van de beleggingsinstellingen	BNP Paribas Securities Services SCA
Uitvoering van het engagements- en stembeleid	GES International AB.

Winstbestemming

Het resultaat over het jaar 2018 van € 37,4 miljoen negatief wordt onttrokken aan de overige reserves.

Utrecht, 6 maart 2019

Directie van ACTIAM N.V.

H. van Houwelingen

D.G. Keiller

W.M. Schouten

3

Overige gegevens

3.1 **BELANGEN DIRECTIE**

Geen van de leden van de directie van ACTIAM heeft een persoonlijk belang in een belegging die wordt aangehouden door het Fonds.

3.2 **WINSTBESTEMMINGSREGELING**

Volgens artikel 19 van de voorwaarden voor beheer zullen de aan participanten toerekenbare winsten worden herbelegd. Er zullen in principe geen dividenduitkeringen plaatsvinden.

3.3 **CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT**

Aan: de vergadering van participanten van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2018;
- de winst-en-verliesrekening over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van ACTIAM Responsible Index Fund Equity Emerging Markets zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- definities
- het verslag van de beheerder;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De beheerder is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van de beheerder en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van de beheerder voor de jaarrekening

ACTIAM N.V. is als beheerder van de beleggingsentiteit verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de beheerder verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de beheerder noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de beheerder afwegen of de beleggingsentiteit in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de beheerder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de beheerder het voornemen heeft om de beleggingsentiteit te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De beheerder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de beleggingsentiteit haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de beleggingsentiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de beheerder en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de beheerder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de beleggingsentiteit haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een beleggingsentiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de beheerder onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 6 maart 2019

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. M.J. Knijnenburg RA

